

Gebiedsprogramma Haarlemmermeer-West

2022-2026

gemeente Haarlemmermeer

Colofon

Tekst
Gebiedsmanager Tim Aarts in samenwerking met de clusters van de gemeente en de partners in het gebied.

Gemeente Haarlemmermeer
Postbus 250
2130 AG Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
E-mail info@haarlemmermeer.nl
Internet www.haarlemmermeer.nl

Fotografie
Beeldbank gemeente Haarlemmermeer
Kees van der Veer
Renata Jansen
Danny fotografie

Aan de inhoud van dit gebiedsprogramma kunnen geen rechten worden ontleend.

september 2022

Foto voorpagina: Luchtfoto van Landgoed Wickevoort in aanbouw met op de voorgrond de Ringvaart.

Inhoudsopgave

Voorwoord **4**

Kaart Haarlemmermeer-West **5**

Samenvatting **6**

Inleiding **7**

1. Historie en kenmerken **8**

2. Analyse van het gebied **9**
2.1 Demografie 9
2.2 Wonen en woonomgeving 10
2.3 Werk en inkomen 10
2.4 Veiligheid en leefbaarheid 10
2.5 Politieke betrokkenheid 10

3. Gebiedsprogramma **11**
3.1 Beinsdorp 11
3.2 Cruquius 14
3.3 Lisserbroek 17
3.4 Vijfhuizen (inclusief Nieuwebrug) 20
3.5 Zwaanshoek 24

4. Belangrijkste vraagstukken **28**

5. Gebiedsagenda **30**
5.1 Fysiek 30
5.2 Veiligheid 32
5.3 Economie 32
5.4 Sociaal 32
5.5 Samenwerking met partners 32

Voorwoord

Gebiedsgericht werken is in Haarlemmermeer noodzaak. De zes gebieden waarin de gemeente is opgedeeld en de dorpen en kernen die erin liggen zijn zo verschillend dat oplossingen bijna altijd maatwerk moeten zijn. *One size fits all* geldt in Haarlemmermeer bijna nooit.

Al een tijdje was er behoefte aan om gebiedsprogramma's op te stellen. Zes stuks uiteraard. Met informatie over elk gebied op een geordend rijtje. Dat vergemakkelijkt het opzoeken en dat is bevorderlijk voor gebiedsgericht werken.

De eerstaangewezen opstellers van gebiedsprogramma's zijn natuurlijk de gebiedsmanagers. Als portefeuillehouder stel ik vast dat zij de klus naar behoren en met terug te lezen plezier hebben geklaard. Ook gaat mijn dank uit naar de partners zoals dorps- en wijkraden, Meerwaarde, ondernemersverenigingen en Sportservice Haarlemmermeer. De gebiedsprogramma's zijn door al dit meedenken en meepraten een écht – tastbaar- product van gebiedsgericht werken geworden. Ze zijn voornamelijk bedoeld voor intern gebruik en voor onze partners. Ik zie er een uitstekend, handzaam en hoogwaardig document in voor eenieder met een initiatief, plan of beleid voor welk stukje van de gemeente dan ook. Kortom, ook voor mij dus!

Elk gebiedsprogramma bevat historische informatie en een gebiedsanalyse (waarin onder meer bevolkingsopbouw, wonen en woonomgeving, werk en inkomen, veiligheid, leefbaarheid en politieke betrokkenheid de revue passeren). De hoofdbestanddelen van het feitelijke gebiedsprogramma zijn de thema's: fysiek, veiligheid, economisch, sociaal en samenwerking. Ook hun samenhang komt aan de orde plus de belangrijkste vraagstukken: onderwerpen die bovenaan de agenda staan in het overleg met onze partners in het gebied. Een verrijkende toegift is de zogenoemde gebiedsagenda waarin de ontwikkelingen voor de komende vier jaar zijn weergegeven. Denk aan woningbouw of wegen, onderwijs, sociaal, jeugd en ouderen. De zes gebiedsprogramma's zijn zeer uiteenlopend dus, maar met als gemeenschappelijk kenmerk dat maatwerk oftewel gebiedsgericht werken nodig is.

Marjolein Steffens-van de Water
Wethouder Gebiedsgericht Werken

Kaart Haarlemmermeer-West

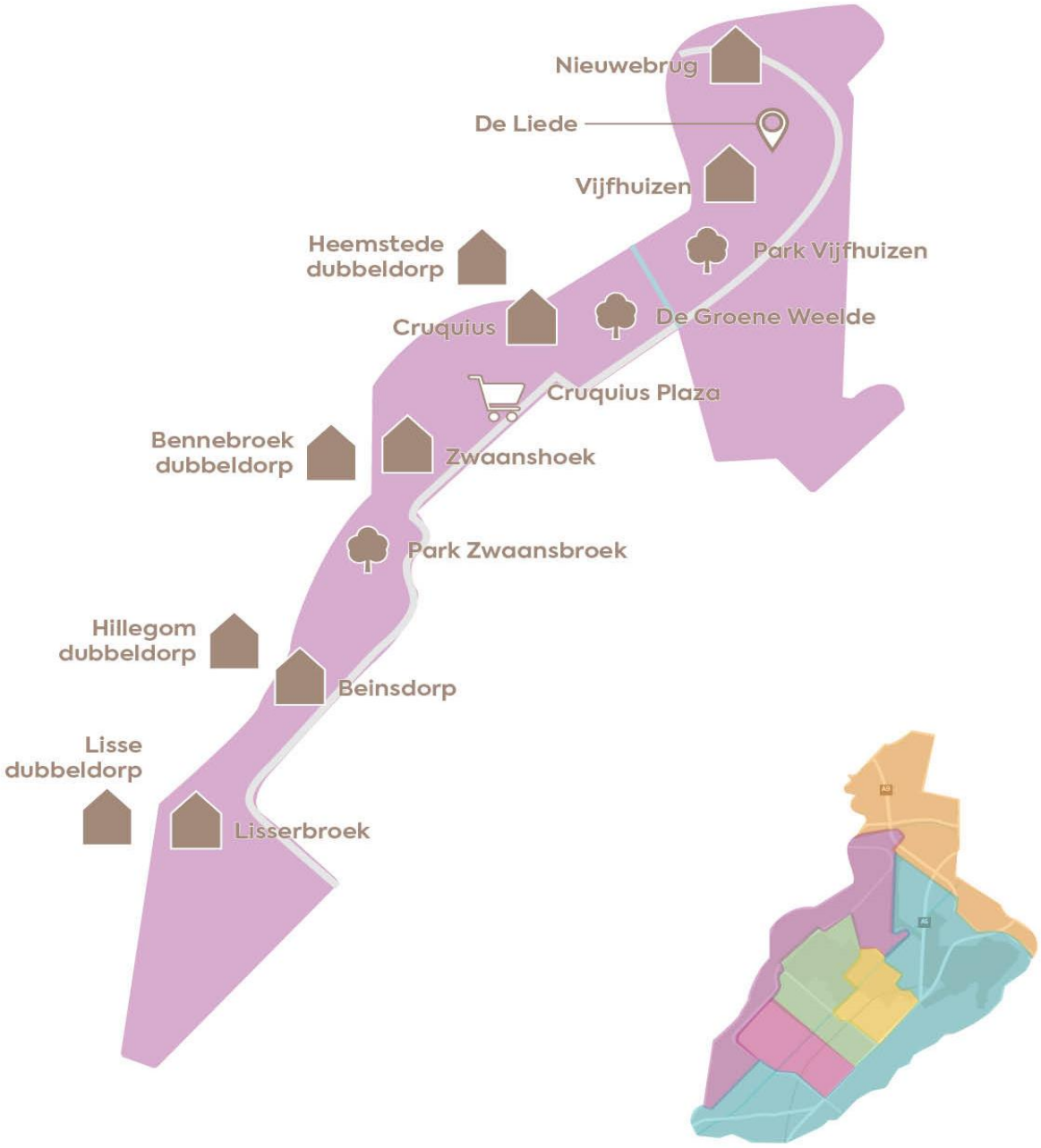

Samenvatting

Voor elk van de zes gebieden van Haarlemmermeer maken we een gebiedsprogramma. Dit is het gebiedsprogramma van Haarlemmermeer-West. Dit gebied telt vijf dorpen: Beinsdorp, Cruquius, Lisserbroek, Vijfhuizen en Zwaanshoek. Nieuwebrug is een buurtschap dat onder Vijfhuizen valt, maar een eigen inwonersvereniging heeft. Al deze kernen hebben -nu en de komende jaren- te maken met diverse uitdagingen. Dit geldt logischerwijs ook voor het gebied als geheel. Omvangrijke, recente veranderingen spelen hierin een rol. Het gaat om bijvoorbeeld nieuwbouwprojecten en het vraagstuk van verkeersafhandeling vanuit de Bollenstreek richting de noordelijke Randstad (voorheen: Duinpolderweg).

Hoofdlijnen uit het gebiedsprogramma
Haarlemmermeer-West ontwikkelt de komende jaren naar een gebied met veel meer inwoners en voorzieningen dan ooit. Op dit moment heeft Haarlemmermeer-West nog een sterke band met 'de overzijde'. Voor de inwoners is de gemeentegrens (de Ringvaart) geen belemmering om aan de andere kant te gaan winkelen, naar school te gaan en te sporten. Ook het sociaal-culturele leven speelt zich af aan beide zijden van het water. Vier van de vijf kernen zijn dubbeldorpen: Lisserbroek-Lisse, Beinsdorp-Hillegom, Zwaanshoek-Bennebroek en Heemstede-Cruquius. Ontwikkelingen moeten voor deze dorpen dan ook gezien worden vanuit de eenheid van deze kernen. Vanuit de gemeente is hier niet altijd aandacht voor.

Dit geldt in mindere mate voor Vijfhuizen (inclusief het buurtschap Nieuwebrug). Daar ligt weliswaar aan de overzijde Haarlem en is er zeker veel contact met de overzijde, maar de verbondenheid is minder sterk. Het dorp heeft eigen voorzieningen en is in bepaalde mate ook gericht op Hoofddorp. Dat neemt niet weg dat op bepaalde thema's Haarlem betrokken is (bijvoorbeeld jeugd).

Het is aannemelijk dat de afhankelijkheid van de overzijde de komende jaren verandert. Dit betekent dat hier nieuwe inwoners en voorzieningen komen. Het contact met de overkant verandert dan, maar ook binnen de kernen verandert het sociale contact. De groei heeft gevolgen op drie terreinen.

Dit zijn de hoofdontwikkelingen in dit gebiedsprogramma:

1. **Leefbaarheid.** Nieuwe inwoners zijn vaak niet in deze dorpen opgegroeid en hebben mogelijk minder behoefte aan contacten binnen de dorpen. De manier van samenleven verandert daardoor. Het is belangrijk dat de manier van met elkaar omgaan past bij de behoeften van huidige en nieuwe inwoners.
2. **Mobiliteit en ontsluitingsroutes**. Veel inwoners vinden dat het nu al te druk is op de wegen in Haarlemmermeer-West. Als er meer woningen komen en dus meer inwoners, wordt het nog drukker op de wegen. Een nieuwe oost-westverbinding lijkt hiervoor de beste oplossing. Dat is een complex proces.
3. **Representativiteit en werkdruk dorpsraden.** De dorpsraden vertegenwoordigen straks ook de nieuwe inwoners. Dat betekent meer werk voor hen, terwijl het nu al veel tijd vraagt. Dit vraagt om een andere werkwijze en afstemming met de gemeente.

Het gebiedsteam Haarlemmermeer-West zorgt langs deze drie lijnen voor een structuur die bijdraagt aan het integraal en gebiedsgericht oppakken van bovenstaande vraagstukken. We sturen aan op deelname van stakeholders aan de besluitvormingsprocessen. Onder stakeholders vallen niet alleen inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, maar ook collega's van beleidsafdelingen en projectleiders.

Inleiding

In Haarlemmermeer-West liggen vijf kernen aan de Ringvaart: Beinsdorp, Cruquius, Lisserbroek, Vijfhuizen en Zwaanshoek. De fysieke verbindingen met de dorpen aan overkant van de Ringvaart beperken zich tot een paar bruggen over en een aquaduct onder het water. Maar de historische, sociale en economische verbindingen met de overkant zijn heel sterk. Het gebied krijgt de komende jaren te maken met een grote groei van het aantal inwoners, waardoor het karakter van dit gebied verandert. Dat geldt mogelijk ook voor de verbondenheid met de andere kant van de Ringvaart.

Gebiedsprogramma
Dit gebiedsprogramma beschrijft het gebied Haarlemmermeer-West. Het geeft een overzicht van wat er speelt en van de plannen voor de komende vier jaar. Het benoemt de belangrijkste vraagstukken die de gemeente in deze periode samen met inwoners en partners wil aanpakken. Het gebiedsprogramma laat zien hoe ontwikkelingen op het gebied van wonen, mobiliteit, veiligheid, economie, leefbaarheid, voorzieningen en bevolkingssamenstelling invloed op elkaar kunnen hebben en hoe ze met elkaar samenhangen.
Het gebiedsprogramma is voor partners in het gebied en voor medewerkers van de gemeente. Het helpt bij het maken van beleid en bij het beheer van de openbare ruimte. Met het gebiedsprogramma kan het gebiedsteam met medewerkers van verschillende clusters bepalen hoe zij samenwerken aan de aanpak van vraagstukken in het gebied. Het gebiedsprogramma geldt voor de bestuursperiode tot en met 2026. De gebiedsagenda actualiseren we elke twee jaar.

Gebiedsprogramma op de kaart
Het gebiedsprogramma op de kaart staat online (haarlemmermeer.nl/gebiedsprogrammaopdekaart). Het laat zien waarover de gebiedsmanagers in gesprek zijn met dorps- en wijkraden en andere partners. Op de kaart staan wensen voor de toekomst, werkzaamheden en ontwikkelingen in het gebied. Het gebiedsprogramma op de kaart is geen onderdeel van dit gebiedsprogramma, maar de belangrijkste punten van de kaart komen hierin wel terug.

Leeswijzer
- Hoofdstuk 1 beschrijft de historie en de kenmerken van Haarlemmermeer-West.
- Hoofdstuk 2 is de gebiedsanalyse. Hier staan cijfers over de bevolkingsopbouw, wonen en woonomgeving, werk en inkomen, veiligheid en leefbaarheid en politieke betrokkenheid.
- Hoofdstuk 3 is het gebiedsprogramma. Het geeft een overzicht van de plannen voor de komende vier jaar. Het gebiedsprogramma bestaat uit vijf pijlers:
  - Fysiek
  - Veiligheid
  - Economisch
  - Sociaal
  - Samenwerking met partners

  Dit hoofdstuk beschrijft de pijlers voor elk van de vijf kernen in Haarlemmermeer-West.
- Hoofdstuk 4 beschrijft de samenhang tussen de vijf pijlers. Daaruit volgen de belangrijkste vraagstukken voor Haarlemmermeer-West.
- Hoofdstuk 5 is de gebiedsagenda. Deze laat voor de komende vier jaar zien wat we wanneer kunnen verwachten of willen oppakken. Dat is nodig om overzicht te houden en regie te kunnen voeren.

Gemaal Cruquius en Cruquiusbrug

1. Historie en kenmerken

Haarlemmermeer-West ligt volledig aan de Ringvaart. Vijfhuizen, Lisserbroek, Cruquius, Zwaanshoek en Beinsdorp liggen allemaal prachtig aan het water. De Ringdijk bepaalt hierdoor grotendeels het gevoel van de kernen. De polder begint hier. Toch is het geen grens. Hoewel de fysieke verbindingen zich beperken tot een aantal bruggen en een aquaduct, zijn de historische, sociale en economische verbindingen zeer sterk. Zowel fysiek als geestelijk zijn de banden sterk: inwoners hebben familie, werk en recreatie aan weerszijden van de Ringvaart.

Dit komt door de ontstaansgeschiedenis van de polder. Na het uitgraven van de Ringvaart ontstonden nieuwe dorpen. Eerst als buitengebied/buitenwijk voor de bestaande dorpen en later als zelfstandige kernen. In het geval van Lisserbroek en Vijfhuizen ligt dit iets genuanceerder. De bewoning bestond hier al. In het geval van Lisserbroek werd de Ringvaart door een bestaande polder gegraven. Een aantal boerderijen werd zo afgescheiden van Lisse. In het geval van Vijfhuizen gebeurde dat andersom. Vijfhuizen bestond al en daar werd een aantal boerderijen afgescheiden van de kern.

De verbondenheid bleef tussen de overzijde en Haarlemmermeer-West. Zo bezochten tijdens de verzuiling kerkgangers de kerken aan de overzijde. Dit is tot op heden merkbaar: de meeste kernen in Haarlemmermeer-West hebben geen kerk. Vijfhuizen kan gezien worden als de uitzondering. Deze kern bestond al voor de inpoldering van de Haarlemmermeer en heeft daardoor meer voorzieningen en richt zich op zowel de overzijde (Haarlem) als op Hoofddorp.

Sociaal-economisch staan de kernen sterk. De huishoudens leven zelden beneden modaal. De afhankelijkheid van de overzijde komt vooral doordat er weinig voorzieningen in de kernen zijn. Dit is een typisch kenmerk van de dubbeldorpen in de Haarlemmermeerpolder: gedeelde voorzieningen met de overzijde. In Lisserbroek en Beinsdorp zien we ook verkeer naar de voorzieningen in Nieuw-Vennep, maar over het algemeen blijven de dubbeldorpen een geheel. Alleen in Vijfhuizen hebben inwoners basisvoorzieningen in het eigen dorp. Maar daar liggen Haarlem en Hoofddorp zo dichtbij, dat inwoners ook naar deze plaatsen gaan.

In het volgende hoofdstuk werken we de kenmerken per kern verder uit.

Luchtfoto van Zwaanshoek, in het midden de Ringvaart met de Bennebroekerdijk. Linksboven de Boseilanden en een stukje Floriande.

2. Analyse van het gebied

In dit hoofdstuk staan cijfers en prognoses.
Uitgebreide informatie en meerdere tabellen staan op: Haarlemmermeer-West

2.1 Demografie

Prognoses

Met nu nog 12.000 inwoners is Haarlemmermeer-West een klein gebied. De komende jaren verwachten we dat met name Lisserbroek en Cruquius groeien. Die dorpen worden respectievelijk drie keer en zeven keer zo groot. Van kleine dorpen zonder voorzieningen veranderen deze kernen qua inwoneraantal in grote dorpen met voorzieningen met in totaal circa 25.000 inwoners.

Bevolkingsprognose inwonertal wijken (2020-2040)

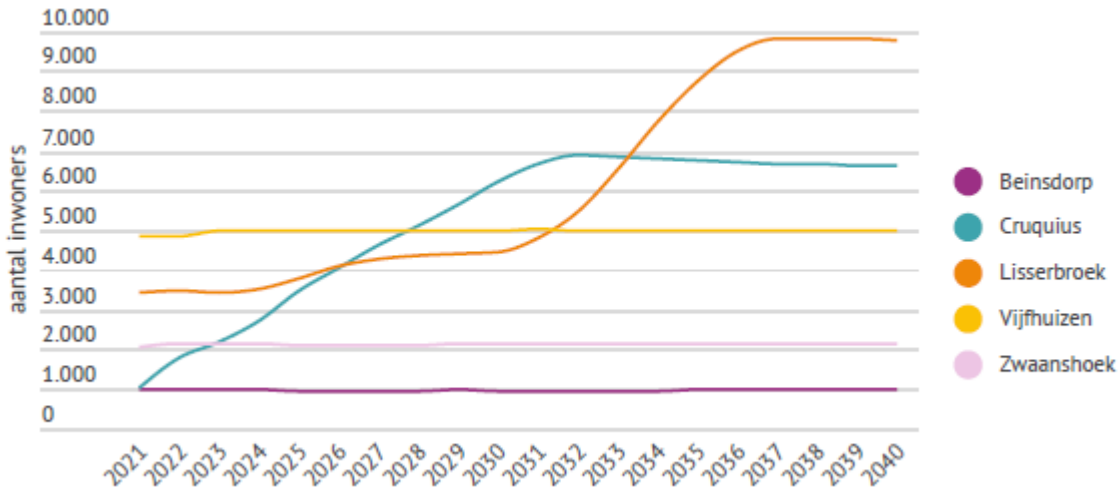

Veel toekomstige inwoners zullen ‘import’ zijn. Nieuwbouwwoningen zijn over het algemeen aantrekkelijk voor jonge gezinnen. De bevolking wordt dan relatief jonger. De vergrijzing in het gebied zal de komende jaren dus wel inzetten in de bestaande delen, maar vanwege de aanwas van nieuwe inwoners zal tegelijkertijd ook verjonging plaatsvinden

(in vakjargon heet dit vergroening). Vergrijzing zorgt voor druk op de budgetten (van volksgezondheid). Over het algemeen staat Haarlemmermeer-West sociaal-economisch sterk.

2.2 Wonen en woonomgeving

Gezien de diversiteit van de kernen is dit onderdeel ondergebracht onder hoofdstuk 3. Daarnaast zijn de woonontwikkelingen in de Bollenstreek en in Nieuw-Vennep-West van belang voor de ontwikkeling van Haarlemmermeer-West. Dit heeft invloed op het voorzieningenniveau in de omgeving en de mobiliteit.

2.3 Werk en inkomen

Over het algemeen gaat het inwoners van de dorpen van Haarlemmermeer-West voor de wind. De cijfers voor armoede/bijstand liggen overal onder het gemiddelde van de gemeente. Inwoners hebben ook relatief vaak een eigen woning en zijn tweeverdieners. In Nederland is zelfs geen plaats te vinden waar de kans groter is dat je tijdens je leven op de maatschappelijke ladder klimt dan in Vijfhuizen.

2.3.1 Coronapandemie en werk en inkomen

De invloed van de coronapandemie is nog niet duidelijk in dit gebied. De hoeveelheid ZZP'ers is naar verwachting vaker getroffen door de pandemie. Volgens het CBS (2019) was in de gehele gemeente 22% van de arbeidsbevolking ZZP'er. Dat maakt de bevolking waarschijnlijk kwetsbaarder voor de pandemie. Landelijk was dit gemiddelde 16%. Deze ZZP'ers verdienden volgens de cijfers gemiddeld 1,5 keer modaal inkomen. De verwachting is dat in de kleinere kernen veel meer ZZP'ers wonen dan in Hoofddorp en Nieuw-Vennep. Haarlemmermeer-West zou dus zwaarder getroffen kunnen worden.

2.4 Veiligheid en leefbaarheid

Haarlemmermeer-West komt in ervaringsonderzoeken vrijwel altijd naar boven als veilig en leefbaar. Ook statistieken van politie en handhaving laten weinig vraagstukken zien. Er zijn per kern wel aandachtspunten. Met name op het gebied van (ervaren) verkeersveiligheid.

2.5 Politieke betrokkenheid

In de gemeente Haarlemmermeer ligt de opkomst bij gemeenteraadsverkiezingen onder het landelijke gemiddelde. Bij de Tweede Kamerverkiezingen is deze even hoog als het landelijke gemiddelde. Er zijn veel analyses om deze lage opkomstcijfers te duiden, maar geen van allen zijn specifiek genoeg om te vertalen naar concrete actie. Ervaring in de omgang met de organisaties en inwoners in de gebieden, leert ons dat politieke besluitvormingsprocessen vaak lastig te doorgronden zijn. Wij willen inwoners meer betrekken bij hun eigen leefomgeving door hen te helpen om invloed uit te oefenen.

Brug over de Ringvaart die Lisserbroek met Lisse verbindt.

3. Gebiedsprogramma

Elk gebiedsprogramma bestaat uit vijf pijlers:

1. Fysiek
2. Veiligheid
3. Economisch
4. Sociaal
5. Samenwerking met partners

In dit hoofdstuk komen de vijf pijlers per kern aan bod. De pijler fysiek is onderverdeeld in wonen, mobiliteit, parkeren, openbare ruimte en energietransitie.

3.1 Beinsdorp

3.1.1 Fysiek in Beinsdorp

Het huidige Beinsdorp stond voorheen bekend als de Hillegommerbuurt. De eerste inwoners van dit voormalige buurtschap waren veelal afkomstig uit het overbevolkte Hillegom. De naamsrelatie met Hillegom heeft tot het eind van de jaren 50 standgehouden. Hierna kreeg de kern zijn huidige naam: een verwijzing naar het ooit grootste van de drie voormalige eilanden (Baeistrip).

De bebouwing van Beinsdorp toont twee gezichten. Er is oude polderbebouwing langs de dijk en aan de Venneperweg. Daarnaast is er langgerekte nieuwbouw, verscholen achter de oude polderbebouwing. Voor een kleine kern is het woningaanbod divers. Er zijn koopwoningen in alle prijsklassen. Het dorp heeft een kenmerkende T-vorm en is een van de kleinere kernen in de gemeente.

Voor de eerstkomende jaren zijn weinig plannen voor nieuwbouw in het dorp. Nieuwe bedrijvigheid aan de dijk wordt geweerd. Verkeersdrukte speelt hierbij een belangrijke rol (eerst bewegen, dan bouwen). Op de langere termijn staan bouwplannen in Beinsdorp gepland. Voor Beinsdorp zijn deze relatief groot. Als onderdeel van het plan Parels aan de Ringvaart zijn plannen om, na 2025, in de oksels van de kenmerkende T-bebouwing woningen te bouwen. Hierbij is behoud van het dorpse karakter het uitgangspunt. Het inwonertal zal hierdoor over 20 jaar vijf keer zo groot zijn. Door instroom van kinderrijke gezinnen zal de bevolkingsopbouw van Beinsdorp jonger worden dan ooit tevoren.

Kleinschalige woningbouw

Aan de Hillegommerdijk 359 komt een kleinschalig woningbouwproject (11 grondgebonden woningen).

Woningvoorraad

Dorp (HLMR)	Koop	Corporatie	Overig huur	Onbekend
Beinsdorp	81,7% (64,9%)	9,7% (22,9%)	6,6% (10,9%)	2% (1,3%)

Beinsdorp heeft relatief veel koopwoningen. De gemiddelde WOZ-waarde per vierkante meter lag in 2020 rond de €3.150. Dat is €3.300 gemiddeld in heel Haarlemmermeer. De meeste woningen liggen hier nog onder de NHG-grens (NHG: nationale hypotheekgarantie) van €325.000. Door recente wijzigingen in de toekenningen van corporatiewoningen, is de hoop dat het makkelijker wordt om in het dorp te blijven wonen. Dit geldt dan voor de huursector. De leeftijd van de woningen is in te delen in twee categorieën: vooroorlogse woningen en woningen uit de periode tussen 1985 en 2015. Voor de energietransitie zal de eerste groep woningen de nodige particuliere investeringen vergen.

Mobiliteit en parkeren

Op de Venneperweg en op een stuk van de Hillegommerdijk rijdt druk doorgaand verkeer tussen Hillegom en de N205. Op dit stuk dijk is de verkeersintensiteit het hoogste van Haarlemmermeer. Bovendien is de afstand tussen weg en woningen voor een dergelijk drukke weg erg klein. Een stoep en een voortuintje – dat dikwijls als parkeerplaats wordt gebruikt – scheiden de woning van de weg. Openbare ruimte is er nauwelijks. Nieuw asfalt bracht wel enige verbetering: vrachtwagens veroorzaken minder trillingen en de snelheidsbeperking van maximaal 30 kilometer per uur verkleint gevaarlijke situaties. Toch blijft de drukte van het doorgaande verkeer Beinsdorpers zorgen baren. De speciale verkeerscommissie van de dorpsraad is steeds in overleg met de gemeente en (andere) inwoners. De verwachting is dan ook dat deze weg een meer dorpse uitstraling moet gaan krijgen en heringericht moet worden.

Aan de andere kant is er ook een positieve ontwikkeling: de verdubbeling van de Drie Merenweg zorgt in de toekomst voor een betere doorstroom. Verkeersmodellen laten geen aanzuigende werking zien voor verkeer door Beinsdorp. Toch wordt een toename van verkeer verwacht door woningbouw in de Bollenstreek. Bestuurlijk worden hier al constructieve gesprekken gevoerd met de overzijde om de dubbeldorpen te ontlasten.

Er zijn geen noemenswaardige parkeerproblemen. De inwoners lossen veel onderling op. Meldingen gaan over fout parkeren, maar wijken daarin niet significant af van de rest van Haarlemmermeer.

Openbare ruimte (afval, groen en grijs)

Beinsdorp is klein en heeft daardoor weinig openbaar groen. Er is een klein gedeelte waar moestuinen zijn. Inwoners waarderen het Rondje Beinsdorp als recreatieve wandel- en fietsroute. Beide voorzieningen kunnen niet gezien worden als volwaardig groen. Bovendien is het Rondje Beinsdorp vooralsnog niet helemaal te voet begaanbaar. Een deel loopt over het fietspad van de dijk. De dorpsraad heeft de wens om deze wat meer een wandelroute te maken. Dit past in het beleid *Ringvaart en Ringdijk*, maar is nog niet op het uitvoeringsprogramma terecht gekomen. Inwoners waarderen de fysieke kwaliteit van de leefomgeving met 6,6 op een tienpuntsschaal ten opzichte van een 6,5 in de gehele gemeente.

Energietransitie

Voor Beinsdorp voorzien we nog een gasnet, waarbij een alternatief voor aardgas gevonden moet worden. Dit betekent vooral dat het onwaarschijnlijk is dat het dorp de komende collegeperiode te maken krijgt met grote investeringen in energie. Voor opwek van energie geldt dat er nog kansen liggen voor zon op dak.

3.1.2 Veiligheid in Beinsdorp

Verkeersveiligheid staat verreweg op één als het gaat om veiligheid (36%). Veel weggebruikers negeren de 30 kilometerzone. Doordat de Duinpolderweg niet doorgaat, is het belangrijk om de komende tijd te komen met maatregelen. De gemeenteraad heeft hiervoor de Werkgroep Flankerende Maatregelen. De eerdergenoemde verkeerscommissie is ingesteld om te kijken naar maatregelen op korte en middellange termijn. Over het algemeen geldt dat Beinsdorp, Zwaanshoek en Cruquius de veiligheid van hun dorp relatief hoog waarderen[1]. Ook de leefbaarheid wordt iets hoger gewaardeerd (7,8) ten opzichte van het gemeentelijk gemiddelde (7,7). Vergeleken met de rest van de gemeente zijn sociale overlast en fysieke verloedering te verwaarlozen. Dit is ook terug te zien in de meldingen. In 2020 zijn slechts twee meldingen geweest van overlast door personen, vier meldingen van mishandeling en een van bedreiging. Er zijn geen woninginbraken gemeld. Dit komt ook doordat het dorp klein is.

3.1.3 Economie in Beinsdorp

Beinsdorp heeft weinig winkelvoorzieningen en geen bedrijventerrein. Wel zijn er een restaurant en een snackbar die beide ook veel bezocht worden door Hillegommers. Aan de dijk zitten enkele bedrijven.

3.1.4 Sociaal in Beinsdorp

Bevolkingsprognose leeftijdsgroepen Beinsdorp

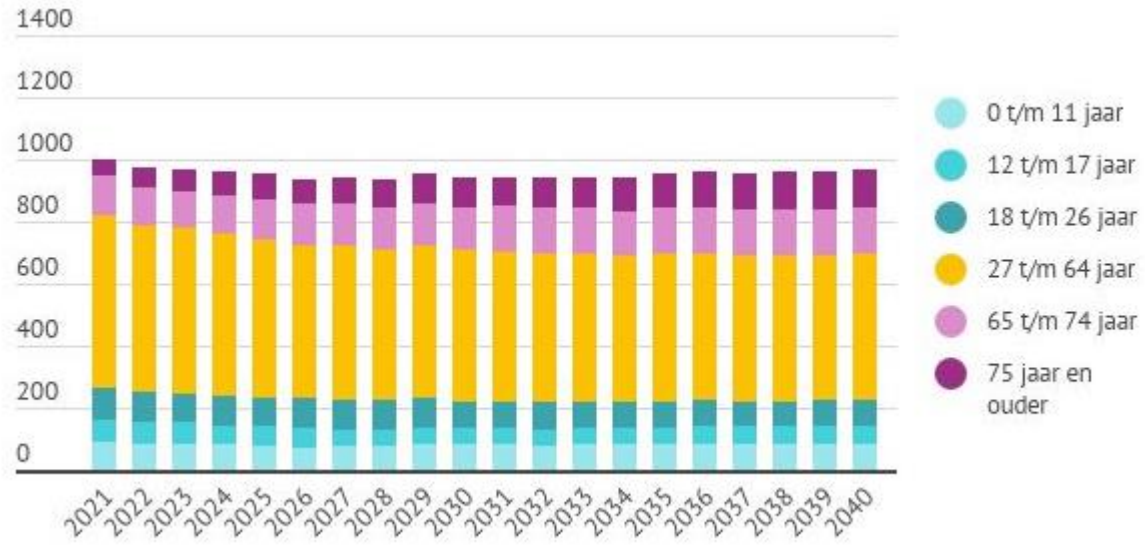

Beinsdorp is een harmonieuze gemeenschap. Het dorp kent meer gemeenschapsgevoel dan de rest van de gemeente en heeft minder behoefte aan stadse/individuele vormen van inspraak. Inloopbijeenkomsten waarin ruimte is voor expertise en kennismaking/borrel/koffie hebben de voorkeur. Uit het ervaring blijkt dat inwoners graag betrokken worden en gericht zijn op verbetering voor iedereen. Daarbij moet duidelijke uitleg komen over welke maatregelen genomen zijn om risico's te voorkomen.

Sportorganisaties zitten voornamelijk in Hillegom, maar in het dorpshuis van Beinsdorp zijn wel veel recreatieve activiteiten. Daarnaast heeft de dorpsraad de ambitie om een recreatiesteiger aan te leggen. Hiervoor is medewerking van het Hoogheemraadschap Rijnland nodig. De komende jaren wordt dit plan verder uitgewerkt. Het hoogheemraadschap heeft geen bezwaar tegen deze ontwikkeling, dus het ziet ernaar uit dat deze voorziening er in 2022/2024 komt. Hetzelfde geldt voor het eerdergenoemde Rondje Beinsdorp.

Op de *Meerjarenplanning Beheer en Onderhoud* is aangegeven dat fietsroutes in het buitengebied verbeterd worden. Dit zorgt voor betere langeafstandsfietsroutes. Voor groen staat de kade van de IJtocht op de planning. Deze wordt natuurvriendelijk gemaakt. Daarnaast wordt gesproken over de aanleg van groen aan de Venneperweg om het straatbeeld dorpser te maken en zo het verkeer te vertragen. Het beheer van dit groen ligt dan bij inwoners.

Hillegommerdijk 423 te Beinsdorp Door de hele Haarlemmermeer staan 15 zwarte palen die elk een verhaal vertellen over het erfgoed van de gemeente.

Beinsdorp heeft een dorpshuis waarin regelmatig activiteiten plaatsvinden voor (eenzame) ouderen en andere kwetsbare doelgroepen. Ook voor (basis)scholieren zijn er veel activiteiten. Verder richt het dorp zich op Hillegom en

Nieuw-Vennep voor activiteiten. Het ontbreken van scholen zorgt ervoor dat Maatvast en de dorpsraad de belangrijkste sociale verbindingen in het dorp leggen.

Voor voorzieningen zijn de 943 inwoners sterk georiënteerd op het 'grote' Hillegom dat 21.000 inwoners heeft. Veel dorpelingen hebben zich vanuit de aangrenzende dorpen aan de overzijde van de Ringvaart gevestigd in Beinsdorp. Zij onderhouden nog steeds intensieve sociale contacten met familie en vrienden aan de andere zijde of verder in de Bollenstreek. De komst van een winkelcentrum in Getsewoud leidde tot een kleine heroriëntering: veel Beinsdorpers doen nu boodschappen in Nieuw-Vennep.

Enkele jaren terug (2008-2010) werden ruim 50 woningen in het dorp gerealiseerd. Toch zien we dat minstens tot 2025 de jongeren wegtrekken en de ouderen achterblijven. De komende jaren leidt dit nog niet tot veel problemen. De draagkrachtige en hechte gemeenschap fungeert nog als vangnet. Dit kan op langere termijn veranderen. De oudste groep zal het dorp verlaten op zoek naar zorgvoorzieningen in de buurt, waarschijnlijk in Hillegom.

Op dit moment is hier nog geen sprake van. Ondanks het ontbreken van voorzieningen, voldoet het dorpshuis Het Eiland aan de sociaal-culturele behoefte. Onder andere de dorpsraad, het jeugd- en ouderenwerk en lokale verenigingen maken gebruik van dit gebouw. Eenmaal per jaar is het de plek voor het eigen muziekfestival: Beinsdorp Local Live.

3.1.5 Samenwerking met partners in Beinsdorp

Alleen dorpshuis Het Eiland van stichting Maatvast heeft een subsidierelatie met de gemeente. In het dorpshuis vinden meerdere keren per week activiteiten plaats voor jong en oud. De gemeente is eigenaar van het gebouw. Naast Maatvast is de dorpsraad cruciaal voor de activiteiten in het dorp. Deze activiteiten zijn grotendeels in en rondom het dorpshuis.

3.2 Cruquius

Het huidige Cruquius heeft zijn oorsprong in de ambitie van koning Willem I om de strijd tegen het water in zijn voordeel te beslechten. Bij de drooglegging van het Haarlemmermeer verkoos hij de tot dan toe ongekende capaciteit van de stoommachine boven de traditionele windkracht. De aanblik van de huidige Ringdijk wordt er nog steeds door bepaald. In plaats van 160 windmolens werden drie gemalen op strategische plekken geplaatst. De Cruquius, 's werelds grootste stoommachine, kreeg een plek op het 'knooppunt' waar de rivier Het Spaarne het Haarlemmermeer binnenstroomde. De komst van het gemaal trok de allereerste bewoning aan. In eerste instantie waren het de bedieners van het gemaal die op de dijk dicht bij De Cruquius kwamen wonen. De oude opzichterswoning herinnert ons nog aan deze eerste pioniers. Het gemaal werd in 1933 buiten werking gesteld en doet sinds 1934 dienst als museum over de waterbeheersing in Nederland.

3.2.1 Fysiek in Cruquius

De komende jaren staat Cruquius een aantal flinke uitbreidingen te wachten. Aan de noordkant van de Kruisweg wordt op het terrein van epilepsie-instelling SEIN een woongebied gerealiseerd van ongeveer 1.000 woningen (Landgoed Wickevoort). Mede hierdoor gaat het inwoneraantal vervijfvoudigen: van 1.100 naar 5.500 in 2030. Met name het aantal kinderen zal explosief toenemen. Momenteel wonen er op het terrein ongeveer 240 zorgbehoevenden. De komst van nieuwe inwoners zou een wederzijdse integratie kunnen stimuleren. In de parkachtige setting, ontworpen in de jaren 60 door landschapsarchitect Warnau, kunnen nieuwe inwoners en zorgbehoevenden de aanwezige voorzieningen, zoals het zwembad, de manege en kinderboerderij met elkaar delen. Voor de zuidzijde van Cruquius (Cruquius-Zwaanshoek en de omgeving aan de Bennebroekerdijk) zijn er ook nieuwbouw- en renovatieplannen. Deze uitbreiding op langere termijn biedt mogelijkheden om het voorzieningenniveau in de kern te verbeteren. De vergrijzende bevolking van Cruquius zou hiervan kunnen profiteren.

Kleinschalige woningbouw

Op 'Het landje van Draijer' (Oude Kruisweg 33-37) komt een aantal woningen. Op het terrein van Dura Vermeer komen ook woningen. De plannen zijn nog niet bekend. Even was sprake van een Bauhaus op dit terrein (een grote winkellocatie voor bouwmaterialen en doe-het-zelfproducten). Dit gaat niet door, waardoor er ruimte kan komen voor woningen. De dorpsbewoners zien deze ontwikkelingen graag, omdat zij hopen op meer voorzieningen en

woningen voor starters en ouderen. Naast dit terrein komen nog woningen op het terrein Post van Krayenhoff (aan de Bennebroekerdijk).

Woningvoorraad

Dorp (HLMR)	Koop	Corporatie	Overig huur	Onbekend
Cruquius	80,8% (64,9%)	0% (22,9%)	13,2% (10,9%)	5,9% (1,3%)

Cruquius heeft vrijwel geen corporatiewoningen. Eigen Haard bezit hier wel huurwoningen, met name in Wickevoort. Er komen in het dorp vrijwel alleen maar particuliere huur- en koopwoningen. Dit kan op termijn problemen opleveren voor starters op de woningmarkt in deze kern. De gemiddelde WOZ-waarde was €412.000 in 2019. Dat is boven de NHG-grens van €325.000. De meeste woningen dateren uit 2005-2015, maar er zijn ook relatief veel oudere, vooroorlogse woningen.

Mobiliteit en parkeren
Evenals in andere randkernen wordt de bereikbaarheid van de kern als problematisch ervaren. De bezoekers van de woonboulevard zorgen nu al voor verkeersdrukte. Met de aanstaande nieuwbouw zullen de verkeersstromen rond Cruquius verder toenemen. De geplande ontwikkelingen zullen gepaard gaan met infrastructurele aanpassingen. Cruquianen hechten aan het behoud van de historische bebouwing. De oorsprong van de gemeente Haarlemmermeer ligt immers in hun kern.

Op de meerjarenplanning staat voor Cruquius een aantal belangrijke ontwikkelingen:

- Vervangen van de beide (oostelijke en westelijke) Cruquiusbruggen, met in de toekomst mogelijk een fietsonderdoorgang.
- Voor de gebiedsontwikkeling geldt dat eerst gekeken wordt naar bewegen voordat gebouwd gaat worden. Dit leidt tot plannen voor (betere) ontsluiting in het gebied.
- De Oude Kruisweg wordt gereconstrueerd. Hiervoor worden bomen gekapt en wordt gekeken naar het kadastraal eigendom.
- Er komt een onderzoek naar de aansluiting van de Spieringweg met de N201 (Kruisweg). Mogelijk komt er een extra afslag/voorsorteren vanaf Wickevoort.

Een wens is om een aansluiting te maken op de Drie Merenweg en zo het gebied voor te bereiden op grootschalige woningbouw. Hiervoor zijn nog vele stappen nodig. Dit wordt meegenomen in de gebiedsontwikkeling.

Er zijn geen noemenswaardige parkeerproblemen. De inwoners lossen veel onderling op. Meldingen gaan over fout parkeren, maar wijken daarin niet significant af van de rest van Haarlemmermeer.

Openbare ruimte (afval, groen en grijs)
Woningen in Cruquius staan in het groen. De openbare ruimte wordt gewaardeerd en goed onderhouden. Op de woonboulevard ligt dit onderhoud bij de winkeliers.

Energietransitie
Alle nieuwbouw in Cruquius is aardgasvrij. Omdat er veel nieuwbouw komt, betekent dit dat Cruquius snel een hoog percentage woningen heeft in de energieklasse A én aardgasvrij. De huidige bebouwing is lastiger. De investeringen moeten komen van de eigenaren. Dat zijn in dit geval particulieren. Warmtepompen zijn het meest waarschijnlijk.

3.2.2 Veiligheid in Cruquius
Cruquius kent geen grote veiligheidsproblemen. Illegale bewoning en illegale races rond de meubelboulevard zijn bekend en hier wordt tegen opgetreden. De races zijn de laatste tijd afgenomen door maatregelen.

3.2.3 Economie in Cruquius
Cruquius Plaza is in bezoekersaantallen de tweede woonboulevard van Nederland. Het trekt veel bezoekers en regelmatig zijn er verkeersregelaars nodig om het verkeer te begeleiden. De ondernemers- en winkeliersvereniging is zeer actief en organiseert veel om dit succes te behouden. We trekken hierin samen op. Het terrein heeft meerdere malen een ster ontvangen van het Keurmerk Veilig Ondernemen.

3.2.4 Sociaal in Cruquius

Bevolkingsprognose leeftijdsgroepen Cruquius

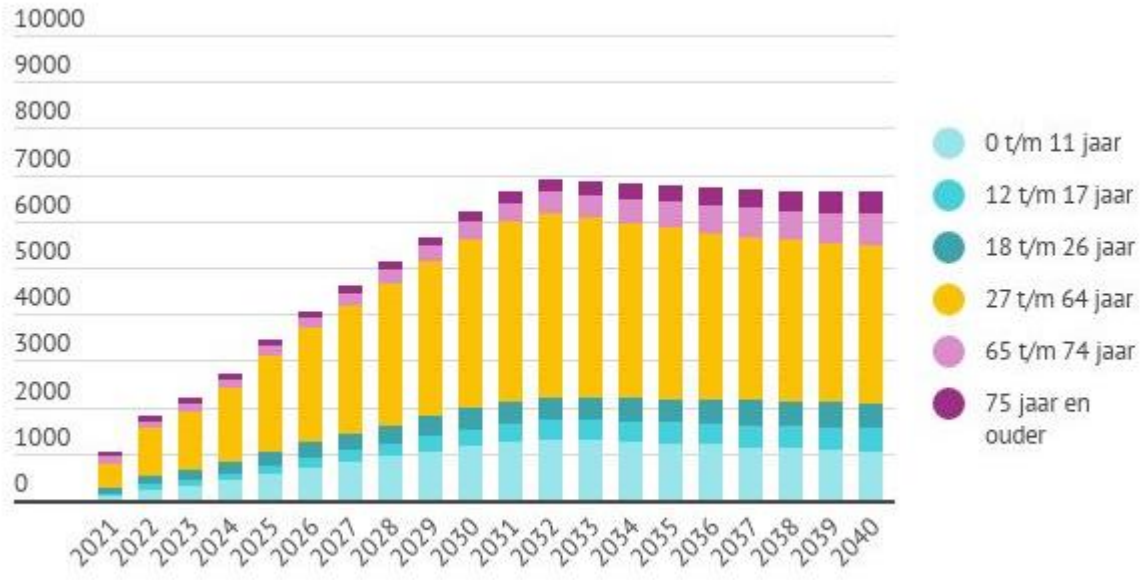

Cruquius heeft een sterke ondernemersgeest (voormalige bollenteelt) en dat zie je terug in onderzoeken. Voor Cruquianen is het belangrijk dat de communicatie zakelijk, to the point (doelgericht) en duidelijk afgebakend is. Liever concrete en onderbouwde voorstellen waaruit gekozen kan worden, dan vanuit het niets creëren. Expertise wordt gewaardeerd, maar dan vervult de Cruquiaan wel de rol van een zakenpartner. Dit is nu ook te zien met de opvang van Oekraïners: voordat er duidelijkheid was over de overheidsbijdragen, was er al van alles geregeld met een grote groep vrijwilligers. De komst van Wickevoort zal deze mentaliteit waarschijnlijk veranderen. Dit is nu al te merken. Dit gebied wordt stedelijker: minder samen dingen oppakken, maar individueler.

Bewegen, spelen en recreëren
Het Recreatieschap Spaarnwoude ontwikkelt de Groene Weelde, het Haarlemmermeerse Bos en de Plesmanhoek steeds verder als gebieden voor aparte doelgroepen. Zo is er ruimte voor families, mensen die willen sporten en mensen die van rust houden. Er blijft ruimte voor de grote evenementen in de Plesmanhoek (zie evenementen). Haarlemmermeermuseum De Cruquius heeft in 2021 plannen gepresenteerd om nieuwbouw neer te zetten als extra expositieruimte. De bouw zal circulair zijn. Verder verbetert het hoogheemraadschap de beschoeiing van de Spaarnetocht.

Het Fort bij Heemstede maakt deel uit van de Stelling van Amsterdam en behoort tot landelijk cultuurerfgoed. Het dorp bevindt zich daarom ook op het landelijke fietsnetwerk. De portaalkraan bij Cruquius is een ander oriëntatiepunt in het dorp en een gemeentelijk monument.

De sociale basis: welzijn, sport en cultuur
In Cruquius staat het sociaal-cultureel centrum Cruquius dat een eigen stichting vormt en financieel wordt ondersteund door lokale ondernemers. Hier vinden veel activiteiten plaats. Dorpsbewoners doen zelf het beheer en het onderhoud. Cruquius heeft een daarnaast een tennishal met fitnessfaciliteiten: T-line. Tot slot heeft Sein hier een woon-zorgcomplex. Dit is de Cruquiushoeve bij Wickevoort.

Voorzieningen in de wijk
Omdat in het dorp nauwelijks voorzieningen waren, zijn Cruquianen van oudsher verbonden met het aangrenzende en welvarende Heemstede. Voor voedsel, brandstof of verenigingsleven moesten inwoners de eigen kern uit. Familie- en vriendschapsbanden lieten zich niet beperken door de Ringvaart en –dijk. Evenals andere historische kernen kent Cruquius een hechte gemeenschap. De meeste inwoners hebben dan ook een stevig sociaal netwerk waar zij op terug kunnen vallen. De toenemende vergrijzing van de bevolking vergt aandacht. Voor ouderen en zorgbehoevenden is het, door gebrek aan voorzieningen, lastig om in de eigen woonplaats zelfstandig te blijven wonen. De komende jaren verjongt Cruquius sterk door de bevolkingsgroei. Dit zorgt ook voor nieuwe voorzieningen en netwerken in het dorp. Vooralsnog zijn er nog geen concrete plannen voor winkels of een school in de kern, maar hier kan na 2030 een behoefte ontstaan.

Cruquius is voor onderwijs volledig afhankelijk van Heemstede en Hoofddorp. Voorzieningen zijn overigens op minder dan vijf kilometer en ook goed te bereiken met de fiets en het openbaar vervoer. We zien een stijging van basisscholieren die naar Vijfhuizen gaan. Dat is voornamelijk vanwege de ligging van Wickevoort.

3.2.5 Samenwerking met partners Cruquius

De dorpsraad beheert het dorpshuis. Lokale ondernemers spelen een belangrijke rol in het beheer. Dura Vermeer huurt bijvoorbeeld de locatie regelmatig voor vergaderingen en bijeenkomsten. Verder wordt veel samengewerkt met de ondernemers- en winkeliersvereniging van Cruquius, met name op het gebied van veiligheid, beheer en onderhoud.

3.3 Lisserbroek

Lisse en Lisserbroek zijn al een eenheid van voor de drooglegging van Haarlemmermeer. Oorspronkelijk was het dorp een lint op de Lisser- en Hillegommerdijk. Voor de Tweede Wereldoorlog kwam daar de Narcissenstraat bij. Vanaf de jaren 60 is daar in etappes nieuwbouw aan toegevoegd. Vanaf de drooglegging was het hoofdgrondgebruik in eerste instantie melkveehouderij. Later kwam daar in toenemende mate sierteelt voor in de plaats, met glastuinbouw na de reconstructie van de jaren 80. Sinds die tijd is ook het bedrijventerrein Kruisbaak in ontwikkeling gekomen. Vandaag de dag zijn er nog altijd veel planten- en bloemenkwekers te vinden langs het Turfspoor. Deze kronkelende weg – traject van een voormalig spoorlijntje voor turfvervoer – herinnert aan de periode van vóór de drooglegging.

3.3.1 Fysiek in Lisserbroek

Lisserbroek staat momenteel voor een nieuwe periode van uitbreidingen. De komende tien jaar worden ongeveer 3.000 woningen gerealiseerd met de woningbouwprojecten Lisserbroek Binnenturfspoor en Lisserbroek-Noord. In die periode verdriedubbelt het inwoneraantal richting de 10.000. De dorpsgemeenschap wordt betrokken bij de woningbouwopgave.

Kleinschalige woningbouw

In 2020 zijn elf woningen op het terrein Quirinahoeve opgeleverd. Verder zijn alleen grootschalige plannen bekend.

Woningvoorraad

Dorp (HLMR)	Koop	Corporatie	Overig huur	Onbekend
Lisserbroek	69% (64,9%)	23,5% (22,9%)	5,8% (10,9%)	1,7 % (1,3%)

Lisserbroek heeft geen grote bijzonderheden ten opzichte van de gemeentelijke gemiddelden. Er is meer koop en minder ‘overige huur’, maar dit is niet opzienbarend. De gemiddelde WOZ-waarde was € 412.000 in 2019. Dat is boven de NHG-grens van € 325.000. De meeste woningen zijn van ná 1965. Ze zijn grotendeels uit de periode 1975-1985.

Mobiliteit en parkeren

Het is prettig wonen in Lisserbroek. Het is kleinschalig en er zijn voorzieningen binnen fietsbereik. Het karakter van de openbare ruimte is divers. Langs de dijk is het krap, met veel verkeersdrukte, maar de zichtlijnen over de Ringvaart verruimen de blik. Door de ligging tegen Lisse aan, direct aan de overzijde van de Ringvaart, wordt aan het weidse uitzicht vanaf de Ringvaart afbreuk gedaan. Het drukke verkeer daar levert omwonenden overlast op.

In de rest van het dorp is het veel rustiger wonen, want daar rijdt enkel bestemmingsverkeer. Als belangrijkste aandachtspunten in de openbare ruimte noemen Lisserbroekers beter onderhoud en meer groen. Lisserbroek heeft op de dijk, net als alle dubbeldorpen, veel verkeersoverlast door sluipverkeer. Het aantal verkeersbewegingen is hoog en bestuurders rijden vaak te hard. Vergeleken met Beinsdorp en Zwaanshoek is de verkeersintensiteit wel lager én er komen minder meldingen binnen.

In eerdere onderzoeken bleek ‘de Ruit’ (Ringweg) Lissebroek mede een oplossing om de Lisserbrug te ontlasten. Dit betekent dat er een tweede extra brug over de Ringvaart moet komen voor gemotoriseerd verkeer. Ook voor de geplande HOV-verbinding (Hoogwaardig Openbaar Vervoer) van Noordwijk naar Schiphol moet een brug komen. De provincie wil deze route ten noorden van het dorp laten lopen. Daarnaast staat de verdubbeling van de N207 (Leimuiderweg en Elsbroekerbrug) op de planning bij de provincie. Het is aannemelijk dat dit het verkeer in de dubbeldorpen enigszins ontlast. Op de meerjarenplanning staat, naast de nieuwe wegen voor de gebiedsontwikkeling, een aantal kleine projecten: de brug Lisserdijk en de brug Jasmijnstraat/Dopheidestraat krijgen een onderhoudsbeurt.

Er zijn geen noemenswaardige parkeerproblemen. De inwoners lossen veel onderling op. Meldingen gaan over fout parkeren, maar wijken daarin niet significant af van de rest van de Haarlemmermeer.

Openbare ruimte (afval, groen en grijs)
Lisserbroek heeft veel groen. Vrijwilligers hebben op een aantal locaties het onderhoud overgenomen van groenlocaties en er bestaat ook een wandelrondje in het groen. Bij de gebiedsontwikkeling richten alle betrokkenen zich dan ook op behoud en uitbreiding van groen (en blauw, dat wil zeggen water). De bereikbaarheid van groen in de nabijheid moet behouden blijven. Ook de rol van de Ringvaart en Ringdijk voor recreatie heeft de aandacht. De Olmenhorst, de Ringvaart en Zwaansbroek zijn belangrijke pijlers voor ontspanning. In Parels aan de Ringvaart (2014) en de Visie Op Landschap en Recreatie (2021) staat dit uitgebreider beschreven.

Energietransitie
Net als in Cruquius zorgt alle nieuwbouw ervoor dat hier al verhoudingsgewijs snel veel woningen zijn die op een duurzame manier worden verwarmd. De huidige bebouwing kan daarop achterblijven. Zeker omdat de investeringen voor deze transitie aan de eigenaren zijn. Hierbij valt een kwart van de woningen onder Ymere. Zij zullen een rol moeten gaan spelen. Toch zal ook hier eerst een ingezet worden op isolatie. Hiervoor is in 2022 een campagne gestart.

3.3.2 Veiligheid in Lisserbroek
Inwoners van Lisserbroek voelen zich veilig in hun eigen buurt. Zij ervaren wel overlast van jongeren en zij melden ook vaker dan gemiddeld vernielingen in de openbare ruimte. Omdat het aantal pubers de komende jaren hoog blijft, zal de jeugdoverlast niet meteen over zijn. Maar deze strubbelingen met opgroeiende jeugd doen weinig afbreuk aan de kwaliteit van wonen en samenleven in dit dorp waar traditie en moderniteit samengaan. Het dorp heeft een jongerencentrum dat hierin een rol speelt.

3.3.3 Economie in Lisserbroek
Lisserbroek heeft een klein bedrijventerrein rond de straten Kruisbaak en Gansoord. De meeste Lisserbroekers werken buiten het dorp. De bedrijvigheid op en rond Kruisbaak zit ruimtelijk omsloten door nieuwbouw en dat neemt toe met de beoogde nieuwbouw, maar de verkeersontsluiting in het gebied levert weinig problemen op. Op de Kruisbaak is een van de grootste en modernste bloembollenexporteurs van de wereld gevestigd. Rond Gansoord ligt het net even anders. Daar is de bedrijvigheid nu grotendeels uitgekocht. In het dorp is verder veel bedrijvigheid aan en in huis door ZZP´ers.

3.3.4 Sociaal in Lisserbroek

Bevolkingsprognose leeftijdsgroepen Lisserbroek

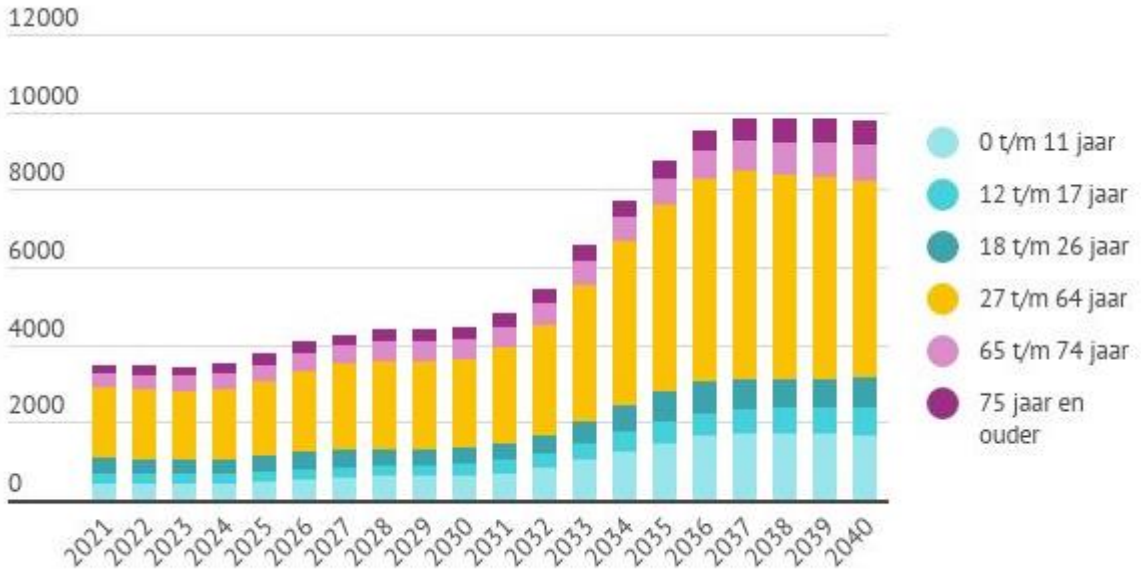

Lisserbroek wijkt weinig af van de gemeente in voorkeuren voor participatie. Bijeenkomsten werken het beste zodra er experts komen én er ruimte is voor koffie of een borrel. Er is wel een verwachting dat een delegatie (dorpsraad of soortgelijk) de belangen behartigt. Daarbij zijn de nieuwere gedeelten zakelijker dan de oudere gedeelten. Daar is meer behoefte aan samenkomst en zoeken naar gemeenschapszin.

Het oudste deel van Lisserbroek ligt op en tegen de Ringdijk aan. De dijkbebouwing is er oud, vaak vooroorlogs. De inwoners van het oorspronkelijke dorp zijn veelal wat ouder en hebben een lange woongeschiedenis in het dorp. Het verenigingsleven is hoog ontwikkeld. Dat is anders dan in de rest van de gemeente. In dit deel van Lisserbroek kennen mensen elkaar goed; er is sprake van een sterke gemeenschapszin. Lisserbroekers nemen ook graag zelf het heft in handen. Inwoners ontwikkelden in 2015 onder de titel Dromen gevangen een eigen visie op het dorp. Het centrale punt in het dorp is dorpshuis De Meerkoet. Op een aantal plekken onderhouden inwoners groenvoorzieningen.

Appelparade op de Olmenhorst

Bewegen, spelen en recreëren
In Lisserbroek is een sociaal-cultureel centrum, De Meerkoet. Hier vinden voor verschillende leeftijdsgroepen en verenigingen activiteiten plaats. De kindervakantiedagen in de zomer trekken zelfs bezoekers uit de omgeving. Vrijwilligers zijn hiervoor makkelijk te vinden. De Meerkoet is gemeentelijk vastgoed en wordt beheerd door Maatvast. Het jongerencentrum De Nooduitgang trekt ook de jongere jeugd uit de omgeving.

Naast De Meerkoet komen de meeste inwoners ook bij voetbalvereniging Kagia. De club heeft 600 leden en meer dan 100 vrijwilligers. Verder is Kunst in de Polder gevestigd in Lisserbroek, waar kunstles gegeven wordt. Lisserbroek heeft een actieve ijs- en skeelervereniging met een regionale functie. Deze vereniging zal te maken krijgen met veranderingen als gevolg van de aanleg van de HOV-verbinding over een deel van het terrein. Ook is er tennisvereniging TV Lisserbroek en is er een sportzaal aan de Azollastraat bij de basisschool De Reiger. Alle voorzieningen zijn in het oude dorp. Door de uitbreiding van het dorp is het van belang om rekening te houden met de afstanden tot deze locaties (al dan niet de locaties te heroverwegen).

Lisserbroek kent veel meer vrijwilligers (38%) dan het gemeentelijke gemiddelde (26%). Het vangnet voor inwoners is daardoor sterk tot zeer sterk. De voetbalvereniging, de basisschool en het dorpshuis spelen hierin een belangrijke rol.

Voorzieningen in de wijk
Het dorp kent weinig voorzieningen, maar door de ligging naast Lisse is dit vrijwel geen probleem. De dorpen functioneren als één dorp. Ondanks dat Lisserbroekers zich inwoner voelen van Lisserbroek, is de buurgemeente onderdeel van het dagelijkse leven. Bij de groei verwachten inwoners wél meer voorzieningen.

Twee korte groei-impulsen hebben Lisserbroek zijn huidige vorm en omvang gegeven: de eerste in de tweede helft van de jaren 80, de tweede in het afgelopen decennium. Het aantal inwoners steeg door uitbreidingen eerst naar

2.000 inwoners in 1985 en naar 3.710 inwoners in 2010. Door groei in twee etappes is er in Lisserbroek, evenals in Rijsenhout en Vijfhuizen, een duidelijk onderscheid tussen een ouder en een nieuwer deel. De affiniteit met Lisse was bij de inwoners van het nieuwe deel van meet af aan groot. Velen van hen waren afkomstig uit Lisse (en omgeving) en bleven georiënteerd op de voorzieningen daar. Recente verhuisbewegingen laten zien dat ook tegenwoordig de onderlinge verbondenheid tussen beide dorpen groot is. Tussen 2013 en 2017 verhuisden 199 Lissenaren naar Lisserbroek en staken 259 Lisserbroekers de Ringvaart in omgekeerde richting over. Vooral jongvolwassenen tussen 20 en 29 jaar maken deze kruisbeweging. Voor vele activiteiten, zoals boodschappen doen, familiebezoek en sporten zijn Lisserbroekers sterk op de overkant georiënteerd.

Jeugd en onderwijs
Lisserbroek kent één basisschool. In 2022 sloot de school voor openbaar onderwijs De Zilvermeeuw, waardoor alleen nog de school voor katholiek onderwijs De Reiger beschikbaar is. Dit is vooralsnog ruim voldoende voor het dorp. Gezien de bevolkingsgroei is de verwachting dat er onderwijs bij gaat komen. Het merendeel van de scholieren volgt het voorgezet onderwijs in Lisse. Zij kiezen meestal niet voor Nieuw-Vennep.

Jongerencentrum De Nooduitgang had in coronatijd moeite met het organiseren van activiteiten, maar sinds de heropening gaat het voortvarend. Er is ook een jongerenontmoetingsplek (JOP). We verwachten dat er met de uitbreiding van het dorp een meer divers aanbod aan jeugdfaciliteiten moet komen.

3.3.5 Samenwerking met partners Lisserbroek
Vanuit de gemeente spreken wij regelmatig met de dorpsraad, Maatvast, MeerWaarde en de basisscholen. Ook met de verschillende sportverenigingen zitten we regelmatig aan tafel. Sinds zeven jaar draaien inwoners vrijwillig mee in het Driehoeksoverleg Lisserbroek 2040. Dit is een inhoudelijke samenwerking voor de gebiedsontwikkeling op voet van gelijkwaardigheid met ontwikkelaars en met de gemeente Haarlemmermeer.

3.4 Vijfhuizen (inclusief Nieuwebrug)
Op de plaats van het huidige Vijfhuizen was voor de drooglegging van het Haarlemmermeer al land. De Vijfhuizerpolder strekte als landtong uit in het Spieringmeer. Om de doorstroom van schepen te bevorderen, werd de Ringvaart recht door de oude polder heen gegraven. Het land werd gescheiden van wat nu de overkant is. De weg aan de overzijde heet nog steeds Vijfhuizen, maar verder is het dorp weinig verbonden met de overzijde. Vijfhuizenaren genieten van hun rust en ruimte, met de nabijheid van stedelijke voorzieningen in Haarlem en Hoofddorp. Veel jongeren uit het dorp gaan daar het voortgezet onderwijs.

Nieuwebrug
Nieuwebrug, ook wel Nieuwe Brug, is een buurtschap bij Vijfhuizen. Het ligt langs de Ringvaart. Aan de andere kant van het water ligt Haarlem. Aan de zuidkant ligt het dorp Vijfhuizen, aan de oostkant het bedrijventerrein De Liede. Nieuwebrug telt 325 inwoners. De gemeenschap heeft een georganiseerde groep inwoners, maar geen officiële wijkraad. Hier is momenteel ook geen behoefte aan en sinds 2022 zijn ze (ook statutair) aangesloten bij de Vereniging Dorp Vijfhuizen.

3.4.2 Fysiek in Vijfhuizen
Wonen
Na de snelle uitbreiding in de jaren 60 en 70 werd er twee decennia slechts beperkt bijgebouwd. Pas de vinexopgave, eind jaren 90, bracht Vijfhuizen weer in beeld als locatie voor grootschalige woningbouw. De wijk Stellinghof liet het inwonertal oplopen tot het huidige aantal van 4.741. In deze wijk kreeg een viertal jonge architecten de gelegenheid om een ‘postmoderne’ woonomgeving te scheppen: exuberante architectuur met een grote verscheidenheid aan stijlen, vormen en materialen. De postmoderne aandacht voor kleur en vorm tref je ook aan in het ontwerp van de openbare ruimte. Bij het ontwerp van de gevels van woningen en openbare ruimte heeft esthetiek het gewonnen van functionaliteit.

Kleinschalige woningbouw:

- Vijfhuizerdijk 204; 28 woningen
- Vijfhuizerdijk 155; 8 woningen
- Spieringweg 468; 30 woningen
- Spieringhof – fase 2; 3 woningen

Bijzonder is het project waarbij tankstation Hendriks verplaatst wordt om plaats te maken voor woningen.

Woningvoorraad

Dorp (HLMR)	Koop	Corporatie	Overig huur	Onbekend
Vijfhuizen	74,6% (64,9%)	15,4% (22,9%)	8% (10,9%)	2,4 % (1,3%)

Vijfhuizen heeft, net als vrijwel alle dorpen aan de Ringvaart, relatief veel koopwoningen en weinig huurwoningen. Inwoners geven regelmatig aan dat er behoefte is aan sociale huur- en starterswoningen voor Vijfhuizers. De gemiddelde WOZ-waarde was €329.000 euro in 2019. Dat is licht boven de NHG-grens van €325.000 euro. De woningen zijn grotendeels van de periode 1950-1990 en van ná 2000.

Mobiliteit en parkeren

Er zijn plannen voor Camping De Groene Veste aan de Vijfhuizerdijk 212 (Nieuwebrug). De komst van de camping met een bedrijfswoning verandert de (verkeers)situatie. Ontsluiting moet voornamelijk via de oostzijde om de dijk te ontlasten. De provincie heeft hier al grond voor verkocht, zodat een nieuwe weg kan worden aangelegd (het huidige pad wordt verstevigd). De camping zal wel via de dijk benaderbaar zijn, maar dit wordt minder aantrekkelijk gemaakt.

De monumentale Vijfhuizerbrug is voor langzaam verkeer een belangrijke route naar Haarlem (Schalkwijk). Deze brug is onlangs gerenoveerd. De wens is nog steeds om de Vijfhuizerdijk vanaf deze brug aan te passen tot in het dorp. Een fietsstraat is een optie en wordt onderzocht. Bovendien is deze ontwikkeling sterk afhankelijk van de komst van een update van het beleid voor de Ringvaart en Ringdijk én de verkeersintensiteit.

Van alle kernen in Haarlemmermeer-West heeft Vijfhuizen als enige te maken met structurele parkeerproblematiek. Het oude dorp kent smalle straten en trottoirs met bomen, waardoor er veel half op de stoep geparkeerd wordt. In het nieuwe gedeelte is parkeren op eigen terrein vaak mogelijk, maar neemt het aantal voertuigen per huishouden toe en wordt regelmatig de parkeerplaats aan de tuin toegevoegd. In het laatste geval handhaven we als het onrechtmatig is.

Openbare ruimte (afval, groen en grijs)

In Vijfhuizen staat een aantal monumenten. Het MH17-monument en Station Vijfhuizen zijn de bekendste. Maar bezoekers van Vijfhuizen komen vooral voor de grote festivals in de Plesmanhoek (Keltfest en Mysteryland) en Expo Haarlemmermeer. Ook is Mudmasters een terugkerend evenement in Vijfhuizen. Op Mudmasters na, zijn alle evenementen de afgelopen twee jaar geannuleerd vanwege corona, maar ondertussen zijn alle evenementen weer terug. Expo Haarlemmermeer kent de laatste jaren een groei. Dit levert vooralsnog geen problemen op voor de verkeersafwikkeling. Even verderop is de spottersplek van Schiphol, waar regelmatig drukte ontstaat. Er is hier een eigen parkeerfaciliteit en het terrein is van Schiphol.

De Groene Weelde is het recreatiegebied tussen Vijfhuizen en Cruquius. De Plesmanhoek maakt hier deel vanuit. In het gedeelte bij Vijfhuizen is onder andere het herdenkingsbos te vinden. Daar is het mogelijk om een boom te planten voor een overledene.

Energietransitie

Vijfhuizen heeft een van de pilotprojecten voor de Warmtevisie: Fortwachters. Deze inwoners zijn actief en delen hun enthousiasme (via de dorpsraad) met de rest van de bevolking. Met name de nieuwere woningen zijn geschikt voor de transitie, waardoor het vervolgproject (en enthousiasme) vooral over het gebied Stellinghof gaat. Ook hier geldt dat investeringen van de eigenaren nodig zijn (waarschijnlijk in isolatie en warmtepompen). Energiearmoede kan hier een rol gaan spelen. Dit is het niet-kunnen financieren van de warmtetransitie en daardoor hoge stookkosten krijgen. Al hebben Vijfhuizenaren het economisch goed. Het oudere deel van het dorp zal zich waarschijnlijk eerst richten op isoleren.

3.4.3 Veiligheid in Vijfhuizen en Nieuwebrug

Jongeren veroorzaken in de avonduren regelmatig overlast. Dit is bekend, maar wordt beperkt gemeld. We werken samen met de dorpsraad aan het omhoog brengen van de meldingen, maar ook aan het zoeken naar constructieve oplossingen. Het dorp kent veel jeugd, maar weinig voorzieningen. Ook is het dorp aantrekkelijk voor groepen jongeren uit de omliggende gebieden: Haarlem Schalkwijk en Hoofddorp (met vrienden in Vijfhuizen). De HOV-verbinding zorgt voor veel verkeer en de overlast concentreert zich ook hier.

Voor Nieuwebrug zijn mogelijk vraagstukken op de twee recreatieparken (De Groene Liede en Zonnehoek). Hier vindt mogelijk illegale bewoning plaats. Van overlast lijkt echter geen sprake. Zowel politie als omwonenden ervaren dit niet. Op dit moment ligt hier geen prioriteit voor handhaving, maar dit zou kunnen veranderen bij een incident.

3.4.4 Economie in Vijfhuizen en Nieuwebrug

Vijfhuizen is welvarend en uit onderzoek blijkt dat jonge inwoners hier van heel Nederland de grootste kans hebben om op de sociaal-economische ladder te klimmen. Er is wel een aantal bedrijven in Vijfhuizen, maar het belangrijkste bedrijventerrein, De Liede, ligt zo ver buiten het dorp dat vele inwoners het niet echt als Vijfhuizen zien. Op dit terrein zitten veel recyclingbedrijven en autohandelaren. Van oudsher is de reputatie van dit terrein slecht vanwege onder andere ondermijning. Hiervoor is al geruime tijd extra aandacht. Deze aanpak lijkt succesvol. Gebiedsmanagement ondersteunt bij dit proces. De ondernemersvereniging Vijfhuizen (OVV) speelt een actieve rol in het dorp en is voor de gemeente een gesprekspartner en belangenbehartiger.

3.4.5 Sociaal in Vijfhuizen en Nieuwebrug

Bevolkingsprognose leeftijdsgroepen Vijfhuizen

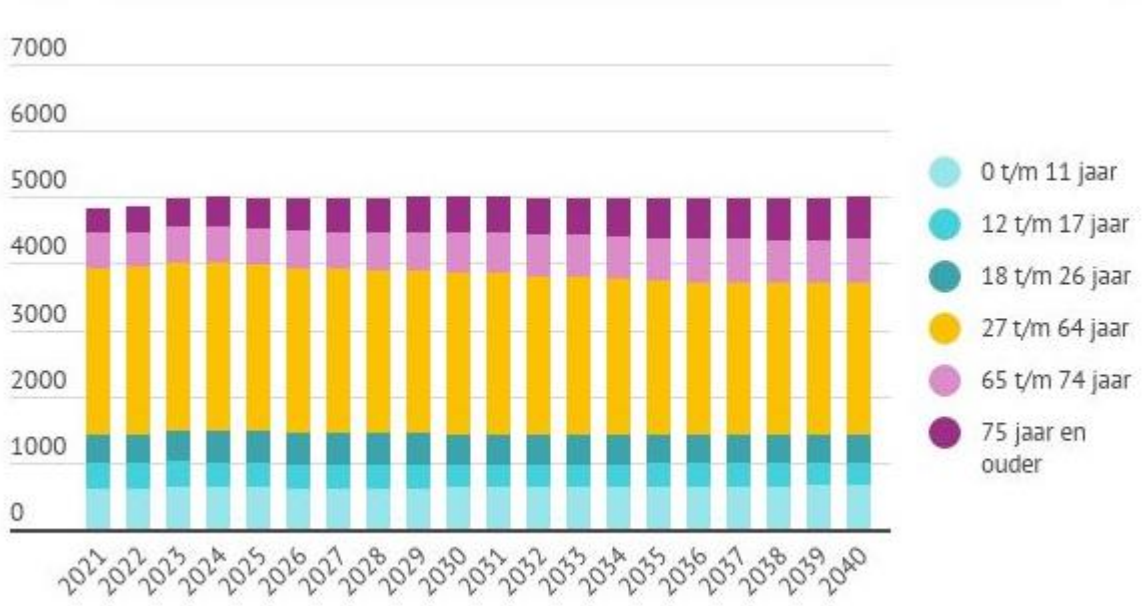

Het water langs de Vijfhuizerweg markeert de grens tussen het oude deel van Vijfhuizen en de vinexwijk Stellinghof. De twee delen zijn ruimtelijk strikt van elkaar gescheiden. Zowel de bouwstijl van de woningen als de wijze waarop de wijk is aangelegd lopen sterk uiteen. Een gevolg hiervan is dat de inwoners van het nieuwe en die van het oude deel in menig opzicht sterk van elkaar verschillen. Vijfhuizen is één dorp met op papier (statistisch) twee leefgemeenschappen. Inwoners van Stellinghof wonen inmiddels al enige jaren in het dorp, waardoor de binding met hun eigen buurt en dorp ondertussen sterker is geworden. Bijgevolg nam de sociale buurtcohesie in het dorp als geheel toe.

De nieuwbouw in Stellinghof is populair onder stedelingen die hun wortels in Amsterdam en Haarlem hebben. Zij willen graag in een ‘dorpsachtige’, rustige en kindvriendelijke omgeving wonen. Deze netwerkstedelingen zijn veelal hoogopgeleid en hebben een navenant inkomensniveau. Het gemiddeld besteedbaar inkomen in Vijfhuizen behoort tot een van de hoogste in de polder. In Stellinghof wonen veel gezinnen met kinderen, in het oude deel juist veel ouderen. Een inwoner van Stellinghof is gemiddeld tien jaar jonger dan een inwoner van het oude dorp Vijfhuizen. De relatief jonge bevolking in Vijfhuizen-Stellinghof remt de vergrijzing af die zich de komende jaren in het oude deel van Vijfhuizen gaat manifesteren. Het aantal 75-plussers is alleen de laatste acht jaar al verdubbeld. De vraag naar geschikte woonruimte en nabijgelegen voorzieningen in het dorp zal toenemen.

De eerdergenoemde splitsing van het oude dorp tegenover Stellinghof is ook te zien in de manier waarop participatie vormgegeven kan worden in de wijken. Waar het oude dorp lijkt op de aanpak in de gemeente Haarlemmermeer (met een zakelijke, maar gemeenschapsgerichte voorkeur), is dit in Stellinghof sterker gericht op zichzelf en op deelnemen. Dit betekent dat in dit deel van Vijfhuizen meer behoefte is aan meedenken dan in andere delen. Waar in het oude dorp een informele bijeenkomst met een presentatie van de plannen en mogelijke alternatieven goed ontvangen wordt, zal er in Stellinghof behoefte zijn om ook zelf kennis en kunde in te brengen. Daarom moet er ruimte zijn voor

input en het verwerken daarvan. Alleen fysieke bijeenkomsten worden waarschijnlijk minder gewaardeerd, want ook ná het contact moet er nog ruimte zijn voor inspraak. Alleen in Wickevoort (Cruquius) is dit ook te vinden in Haarlemmermeer-West.

Bewegen, spelen en recreëren
In Vijfhuizen wordt op hoog niveau gevoetbald bij DSOV. Jongeren uit de omgeving weten de vereniging te vinden. Rond dit terrein vindt ook de feestweek plaats, een evenement waarvoor menig oud-Vijfhuizenaar terugkomt. Verder is er veel groen in de omgeving, met park Vijfhuizen, de Groene Weelde, het Haarlemmermeerse Bos, de Plesmanhoek om de hoek. Aan de overzijde is in Haarlem ook veel ruimte voor recreatie. In het dorpshuis zijn ook regelmatig recreatieve activiteiten.

De sociale basis: welzijn, sport en cultuur
Zoals gezegd is de Vijfhuizer feestweek voor veel inwoners een belangrijk jaarlijks terugkerend evenement. Het is voor de Vijfhuizers het grootste evenement. Daarnaast heeft Vijfhuizen drie locaties waar dorpelingen terecht kunnen voor sociale en culturele contacten: D'Oude Waterwolf, Spiering/Jungle en het Fort Vijfhuizen. D'Oude Waterwolf is het dorpshuis. Daar zijn ook activiteiten voor verschillende doelgroepen. Maatvast beheert het dorpshuis. De Jungle is bezit van een stichting. Deze is ooit ontstaan als jeugdhonk, maar de oorspronkelijke jeugd is ondertussen al iets ouder en maakt nog steeds gebruik van de locatie. De organisatie onderhoudt zichzelf financieel, maar het aantal evenementen is te laag om te spreken van een actief jeugdcentrum. Fort Vijfhuizen organiseert regelmatig kunstexposities en tentoonstellingen.

In Nieuwebrug stond tot half 2021 nog een speeltuin met een bijgebouw. Dit buurthuis, Ons Bruggehoofd, is gesloopt omdat exploitatie lastig werd. De kavel is van de gemeente en staat op de nominatie om verkocht te worden. De verkoop zal waarschijnlijk langer duren, omdat de bestemming (maatschappelijke bestemming voor dit kavel en vanwege de beperking van bouwen langs de dijk in het bestemmingsplan) lastig te vervullen is en dat eerst onderzocht moet worden.

Vijfhuizen/Nieuwebrug heeft meerdere sportverenigingen: voetbal (DSOV), tennis (TV Vijfhuizen, TC De Nieuwe Brug) en de gymzaal aan de Zijdewinde die wordt gebruikt voor meerdere activiteiten. Deze organisaties zijn het hart van het sociale leven in de dorpen.

Even buiten Vijfhuizen worden regelmatig grote evenementen georganiseerd in De Groene Weelde en de Plesmanhoek. Mysteryland, Keltfest, Mudmasters zijn hiervan de bekendste voorbeelden. In Expo Haarlemmermeer vinden regelmatig grotere evenementen en beurzen plaats.

Voorzieningen in de wijk
De ontwikkeling van Vijfhuizen kent drie fasen. Tot eind jaren 50 is het dorp organisch gegroeid. De belangrijkste bebouwing in 'oud-Vijfhuizen' ligt tegen de Ringdijk aan. Door de krappe ligging aan de weg bestaat hier nauwelijks openbare ruimte. Dit deel van de Ringdijk kent bovendien vrij druk verkeer. Vanaf de jaren 60 vond in Vijfhuizen een periode van modernisering plaats. Het dorp telde in 1960 2.100 inwoners. De gemeente legde riolering, verharde bestrating en betere straatverlichting aan. Tegelijkertijd werd het dorp, in vijftien jaar tijd, met ongeveer 300 woningen uitgebreid. De opzet van de wijk is ruim met grote tuinen, veel plantsoenen en sobere rijtjeswoningen. De bouw van zoveel woningen in korte tijd leidde tot een sociale transformatie van het dorp, waar ineens ook Haarlemse stedelingen kwamen wonen. Halverwege de jaren 70 is Vijfhuizen tot 3.000 inwoners gegroeid. Veel inwoners richtten zich voor hun sociale contacten en om te recreëren en boodschappen doen op Haarlem. In dezelfde tijd werkte Haarlem aan de overzijde van de Ringvaart aan stadsuitbreiding in Schalkwijk: de stad drukte zich dicht tegen Vijfhuizen aan. Vanaf de Vijfhuizerdijk is de hoogbouw van Schalkwijk in de verte goed te zien.

Nieuwebrug ligt bij de Schipholweg aan de Vijfhuizerdijk langs de Ringvaart. Aan de andere kant van het water ligt Haarlem. Aan de zuidkant ligt het dorp Vijfhuizen, aan de oostkant het bedrijventerrein De Liede.

Jeugd en onderwijs
Vijfhuizen heeft voorzieningen voor de jeugd: basisschool De Vijfsprong en jongerencentrum The Jungle. Dit jongerencentrum heeft de laatste jaren echter geen toestroom meer van jongeren. Het gebouw is gedateerd en het bestuur is ondertussen niet meer op de leeftijd dat zij een aansprekend programma neer willen/kunnen leggen. Er is wel behoefte aan een dergelijk jongerencentrum. Samen met het bestuur, de dorpsraad en de gemeente worden stappen gezet om voor de jeugd meer te organiseren naar behoefte.

3.4.6 Samenwerking met partners in Vijfhuizen en Nieuwebrug

De Vereniging Dorpsraad Vijfhuizen heeft een ambitieus plan om het dorp sterker en leefbaarder te maken. De vereniging heeft verschillende commissies die aan tafel gaan met de organisaties in het dorp en met de gemeente. Ook de lokale voetbalvereniging, DSOV, en het dorpshuis (Maatvast) hebben een groot bereik met activiteiten. Wij werken met hen samen.

3.5 Zwaanshoek

Als buurdorp van het nabijgelegen Bennebroek stond Zwaanshoek lang bekend als Bennebroekerbuurt. Na de drooglegging van het Haarlemmermeer vestigde zich een aantal minderdraagkrachtige gezinnen uit Bennebroek in het gebied. In de jaren 50 kreeg Zwaanshoek haar huidige naam, een verwijzing naar het grote aantal zwanen dat in de eerste jaren na de drooglegging van het meer in dit gebied voorkwamen.

3.5.1 Wonen

Ten noorden van Zwaanshoek zijn plannen voor woningbouw in de gebiedsontwikkeling Cruquius-Zwaanshoek. Hierbij is ‘eerst bewegen, dan bouwen’ het uitgangspunt: er zal eerst een goede ontsluiting moeten komen. Het dorp en de gemeente zien dit als een kans om de verkeersdrukte in Zwaanshoek te verminderen.

Kleinschalige woningbouw:

- Spieringweg 964; 4 woningen
- Bennebroekerweg 948a; 4 woningen
- Hanepoel 61-65 (Hofstee 21 t/m 35); 15 woningen
- Hanepoel 174-196; 3 woningen
- Gebrant Meussweg / Achter Bennebroekerweg 948A; 17 woningen

Kleinschalige woningbouw voelt voor Zwaanshoek grootschaliger dan voor Hoofddorp. Vanwege de verkeerssituatie wordt kritisch gekeken naar de toename van het aantal verkeersbewegingen. Zeker op de krappe Hanepoel. Hiervoor zijn al eerder onderzoeken gedaan (zie verkeer).

Woningvoorraad

Dorp (HLMR)	Koop	Corporatie	Overig huur	Onbekend
Zwaanshoek	79,5% (64,9%)	6,9% (22,9%)	11,2% (10,9%)	2,4 % (1,3%)

Zwaanshoek heeft geen grote bijzonderheden ten opzichte van de gemeentelijke gemiddelden. Er is meer koop en minder 'overige huur', maar dit is niet opzienbarend. De gemiddelde WOZ-waarde was €297.000 in 2019. Dat is onder de NHG-grens van €325.000. Nieuwbouw zit vaak boven deze grens. De meeste woningen zijn van 1970-1980.

Mobiliteit en parkeren

Verkeer is met stip het grote aandachtspunt in het dorp. Het gaat hier niet alleen om het verkeer op de dijk, maar ook op de Bennebroekerweg en de Spieringweg. Door de recente herinrichting van de Bennebroekerweg wordt het doorgaande verkeer op de dijk enigszins ontmoedigd, maar verdere maatregelen zijn gewenst. Gedragsbeïnvloeding is hierbij het meest kansrijk (hierbij wordt vooral gekeken naar verleiden van bestuurders tot ander gedrag, *nudging*). Voor de langere termijn werken we aan verbeterde samenwerking met de buurgemeenten om sluipverkeer tegen te gaan. In Zwaanshoek is een verkeerscommissie actief, in samenwerking met de dorpsraad.

Er zijn geen noemenswaardige parkeerproblemen. De inwoners lossen veel onderling op. Meldingen gaan over fout parkeren, maar wijken daarin niet significant af van de rest van Haarlemmermeer.

Openbare ruimte (afval, groen en grijs)

De kwaliteit van de openbare ruimte is in Zwaanshoek relatief hoog. Het dorp ligt in een groene omgeving, met twee belangrijke groenverbindingen rond het dorp (Zwaansbroek en Park Zwaanshoek). Ook het recreatiegedeelte van Boseilanden ligt in Zwaanshoek.

Energietransitie

Zwaanshoek kent net als de andere dorpen in Haarlemmermeer-West veel koopwoningen en ook hier geldt dat investeringen vanuit eigenaren moeten komen. Ook hier zal de nadruk waarschijnlijk liggen op warmtepompen.

3.5.2 Veiligheid in Zwaanshoek

De Hanepoel is voor veel fietsverkeer een aandachtspunt. Eerder bleek dat het onoverzichtelijk wordt door het parkeren van (vracht)auto's door de bedrijven aan de straat en de toename van het aantal woningen. Binnen de (verkeers)regel- en wetgeving moeten we zoeken naar een oplossing. Hierover is overleg met verkeerskundigen en procesmanagers van de komende woningbouwlocaties. De Hanepoel staat op de lijst om opnieuw te verharden (renoveren), wat mogelijkheden kan bieden voor ruimtelijke aanpassingen.

3.5.3 Economie in Zwaanshoek

Het bedrijventerrein van Zwaanshoek bevindt zich aan de Hanepoel. Het zijn kleinere bedrijven met veelal daarboven woningen. De meeste inwoners van Zwaanshoek werken mede door deze kleinschaligheid dus buiten de kern. Het dorp is welvarend en zal dat waarschijnlijk ook blijven. Nieuwbouw is momenteel vooral weggelegd voor doorstromers of tweeverdieners. Het opleidingsniveau van de inwoners is hoog (mede door het woningaanbod), wat ook zijn weerslag heeft op de inkomens.

3.5.4 Sociaal in Zwaanshoek

Bevolkingsprognose leeftijdsgroepen Zwaanshoek

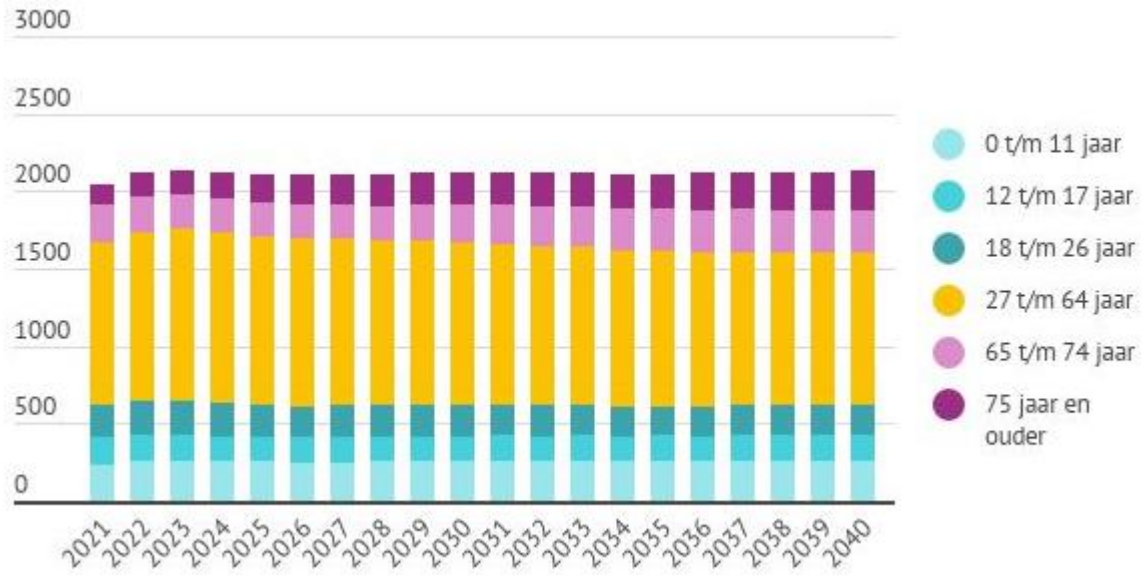

In de jaren 70 groeide Zwaanshoek uit tot een volwaardig zelfstandig dorp. De oude kern – met vrijstaande woningen langs de Bennebroekerweg en de Ringdijk – kreeg een nieuwe woonwijk met ruime eengezinswoningen, een eigen basisschool en een kleine supermarkt. Tegenwoordig is Zwaanshoek met 1.822 inwoners de grootste van de historische kernen. Ook wonen er de meeste gezinnen met kinderen. De gemeenschap is hecht en het dorp kent een levendig verenigingsleven met onder meer tennis, bridge en volleybal. De basisschool in het dorp staat bekend om de kwaliteit van het onderwijs en de aandacht voor duurzaamheid in het onderwijsprogramma. De school heeft aantrekkingskracht, met name op kinderen uit de Hoofddorpse vinexwijk Floriande.

In het aantrekkelijke en welvarende Zwaanshoek wonen mensen lang. Het aantal 65-plussers is in twaalf jaar tijd verdubbeld tot bijna 330 en groeit de komende jaren verder. Ook het aantal alleenstaande 75-plussers verdubbelde. Door de vergrijzing groeit de uitstroom van ouderen uit het dorp. De afstand tot voorzieningen wordt voor sommige senioren te groot en de woningen zijn niet altijd goed aangepast aan de behoeften van minder mobielen. De dorpse sociale netwerken zijn en blijven voorlopig hecht, zelfs na verhuizing. Ouderen die het dorp noodgedwongen moesten verlaten, haalt men voor de feestweek weer terug. Zwaanshoek kent een sterke band met de overzijde: met Bennebroek en in mindere mate Heemstede. Daardoor is de sociale basis goed. De schaalsprong zal nieuwe voorzieningen in de buurt kunnen betekenen.

Als het op participatie aankomt, geldt ook voor Zwaanshoek dat inwoners weinig afwijken van de voorkeuren van de hele gemeente. Het dorp lijkt de voorkeur te hebben voor informele participatie in de vorm van bijeenkomsten.

Het bosgebied Zwaanshoek-Noord vormt de ecologische én recreatieve schakel tussen de waardevolle landgoedbossen van de Binnenduinrand en de nieuw aan te leggen bosgebieden in de Haarlemmermeer.

Voorzieningen in de wijk
Het dorpshuis De Oase organiseert veel activiteiten en is in beheer bij Maatvast. Daarnaast heeft het dorp een tennisvereniging (TC Zwaanshoek) en een gymzaal die gebruikt wordt voor meerdere sporten (Noppenstraat). Verder richten de inwoners zich voornamelijk op Bennebroek.

Jeugd en onderwijs
Er is een basisschool in Zwaanshoek: De Zwanebloem. Deze school is een community school. Dat zorgt voor een sterke binding met het dorp door de activiteiten rondom de school. Voor voortgezet onderwijs moeten inwoners fietsen. Het skatepark lijkt op dit moment voldoende voor de jeugd als hangplek. Er zijn wel meldingen over hangplekken bij de school (en vernielingen). Hier wordt goed op gelet.

3.5.5 Samenwerking met partners Zwaanshoek

De dorpsraad en het dorpshuis (in eigen beheer) hebben goede netwerken in het dorp. Daarnaast hebben we contact met De Zwanebloem. Gezamenlijk hebben deze partners de mogelijkheid om het gehele dorp te bereiken en te faciliteren.

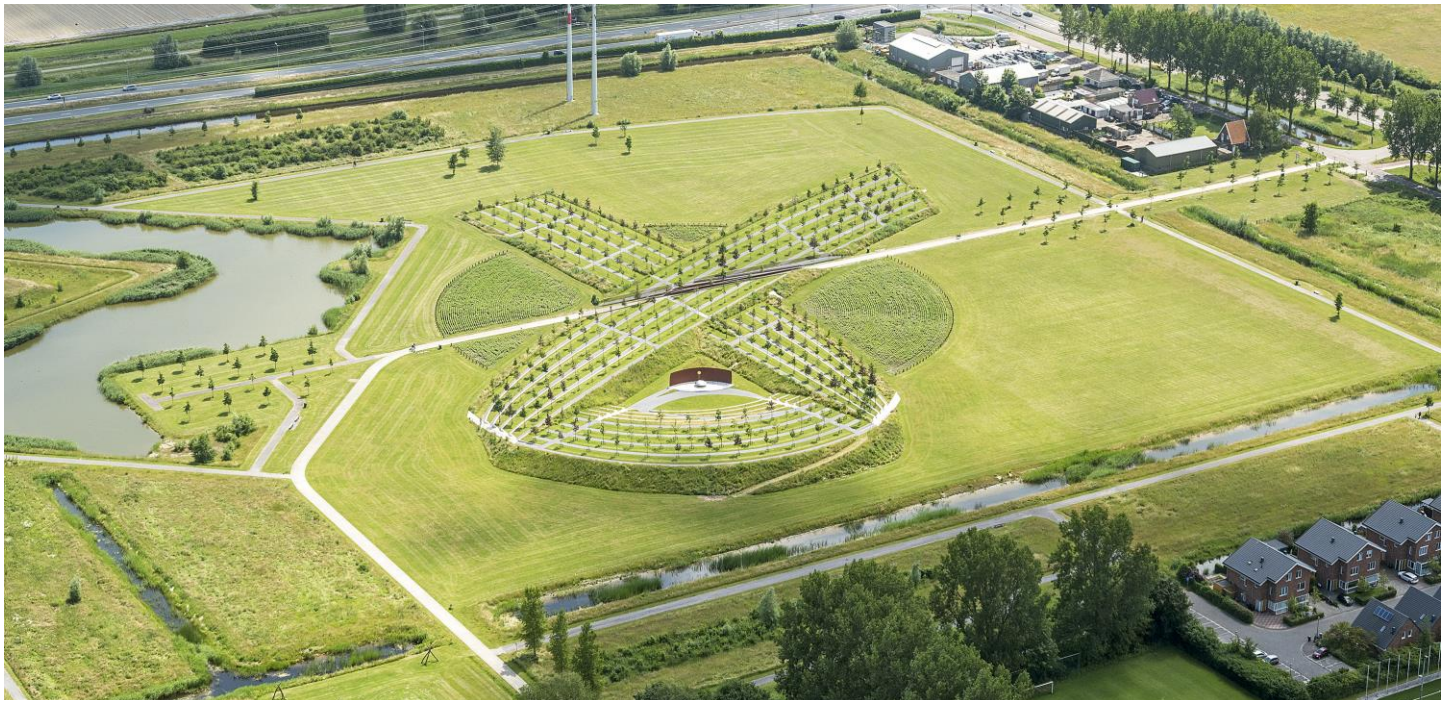

Luchtfoto Nationaal monument MH17 in Park Vijfhuizen

4. Belangrijkste vraagstukken

Eigenheid kernen behouden leefbaarheid na de bevolkingsgroei
De bevolkingsgroei door woningbouw rondom Lisserbroek en Cruquius-Zwaanshoek zorgt voor andere dynamiek. Behoud van eigenheid en sociale cohesie is hier een aandachtspunt. De komende jaren groeien Lisserbroek en Cruquius enorm. Van kleine dorpen zonder voorzieningen veranderen deze kernen qua inwoneraantal tot grote dorpen. Veel inwoners zullen 'import' zijn. Dat kan sociale verschuivingen veroorzaken.

Dit geeft een aantal aandachtspunten:

- Diversiteit van woningen: bouwen voor verschillende groepen is wenselijk.
- De dorpen kennen een sterke cohesie: de verenigingen en stichtingen die actief zijn in de dorpen zorgen hiervoor en zullen (ook na corona) gezond moeten blijven.
- De dorpen zijn vrij groen en bieden veel recreatie dichtbij. Door verdichting zal dit mogelijk moeten blijven. De verdichtingsvisie ziet hierop toe en we houden hiermee rekening bij de verdere ontwikkeling van PARK21 en de overige groengebieden van het Recreatieschap Spaarnwoude (De Groene Weelde, Zwaansbroek en de Boseilanden).

Oost-westverkeersverbindingen
De groei heeft ook gevolgen voor de verkeersafhandeling in dit gebied. Inwoners ervaren nu al dat er een grote belasting is op de wegen en vrezen dat de groei dit gaat verergeren. Cijfers ondersteunen dit gevoel: het aantal verkeersbewegingen is in de doorgaande wegen in de dubbeldorpen hoog. De Ringvaart-Ringdijk heeft de afgelopen jaren een grondige onderhoudsbeurt gehad. De komende tijd gaat dit ook in Haarlemmermeer-West door. Verkeersontsluiting blijft echter vooral voor west-oostverbindingen een vraagstuk. De oorspronkelijke plannen hielden rekening met de komst van de Duinpolderweg, waardoor de situatie in Lisserbroek, Beinsdorp en Zwaanshoek anders zou worden. De Duinpolderweg is echter nooit aangelegd. Hierop is de (raads)werkgroep Flankerende Maatregelen opgezet als plan B. Het gaat om maatregelen die tweeledig zijn:

- Een bestuurlijke route, waarbij de buurgemeenten (en de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland) gezamenlijk kijken naar herstelde samenwerking. Hier wordt gewerkt aan een langetermijnoplossing en het anticiperen op de verkeerstoename door inwonersgroei in de dubbeldorpen. Voor het gebied is het van belang dat de dorpsraden op de hoogte blijven van de ontwikkelingen.
- De pragmatische route, waarbij ambtelijk wordt samengewerkt met inwoners(groepen) en dorpsraden om te zoeken naar mogelijkheden op korte termijn. Met name nudging (het verleiden van bestuurders met onbewuste signalen) en matigen van snelheid heeft hier de aandacht.

Binnen het gebied houden wij regelmatig terugkerende overleggen over de verkeerssituatie. Dit is aanvullend op de bestaande bestuurlijke route.

Verbeteren communicatie en versterken representativiteit dorpsraden
De omgevingsvisie en de veranderingen als gevolg van de Omgevingswet en het rekenkamerrapport Wijze Raad is Halve Daad laten zien dat gebiedsgericht werken spanningen op kan leveren met themagericht werken ('de lijn'). Samen met de dorpsraden werken we aan versterken van representativiteit binnen het huidige systeem.

- Systematisch werken aan het digitale gebiedsprogramma op de kaart[1], waarin bespreekpunten en wensen van de dorpsraden staan.
- Het versterken van dorpsraden door het oppakken van kleinere opgaven. Zo wordt hun rol als belangenvertegenwoordiger, signaleerder en verbinder zichtbaar. Denk hierbij aan uitleg over de werking van de politieke besluitvorming, maar ook aanwezigheid in (sociale) media.
- In 2020 zijn met alle dorpsraden samenwerkingsafspraken gemaakt. Deze willen we de komende periode gebruiken om het gesprek over de verhoudingen tussen de dorpsraden, het bestuur, de ambtelijke organisatie en het gebiedsmanagement verder te verbeteren. Hierbij wordt ingezet op het verbeteren van communicatie tussen dorpsraden, inwoners en de verschillende ambtelijke disciplines. Dit doen we voor alle kernen in West.

[1] Link gebiedsprogramma

Luchtfoto met rechtsonder brug over de Ringvaart, Gemaal Cruquius en appartementencomplex La Vista.

5. Gebiedsagenda

De gebiedsagenda beschrijft op hoofdlijnen de ontwikkelingen en vraagstukken die de komende jaren (2022-2026) spelen in het gebied Haarlemmermeer-West. De agenda heeft als doel om overzicht te geven en om te monitoren. De gebiedsagenda hebben we opgesteld in augustus 2022. Aan deze agenda kunnen geen rechten worden ontleend. De diverse planningen zijn afhankelijk van ruimtelijke procedures en/of uitvoering (door derden). Voor gedetailleerde overzichten verwijzen we naar de rapportages van de verschillende projecten/programma's. We actualiseren de gebiedsagenda medio 2024.

5.1 Fysiek

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
Wonen					
			2022	2023	2024 e.v.
Gebiedsontwikkeling Lisserbroek • Noord • Turfspoor *Financiering; kavelpaspoorten; bestemmingsplannen voorbereiden*	Lisserbroek	Meerdere externe ontwikkelaars; Georganiseerd in De Driehoek; gemeente (Projecten; Ceb)	(voorbereidingen) Participatie	Eerste ontwikkelingen (onder voorbehoud)	Vanaf 2025?
Gebiedsontwikkeling Cruquius-Zwaanshoek	Cruquius Zwaanshoek	Gemeente (Projecten)			2026 e.v. oplevering
Post van Krayenhoff /Bennebroekerdijk	Cruquius	Gemeente (Projecten); Ontwikkelaar (Den Breejen)	Klankbord en voorbereiding	Besluitvorming	2024 .v. oplevering
Wickevoort	Cruquius	Gemeente (Projecten); Ontwikkelaar (AM)	Oplevering eerste woningen		Tot en met 2026
Nieuw-Vennep-West	Relevant voor Beinsdorp / Zwaanshoek	Gemeente (Projecten); Ontwikkelaar (meerdere)	Voorbereidingen		

*Woningbouw Bollenstreek** • *Lisse (450)* • *Hillegom (670)* • *Bennebroek (50)*	Relevant voor Zwaanshoek, Beinsdorp en Lisserbroek	Gemeente (Lisse, Hillegom en Bloemendaal); Ontwikkelaars (Landlab / Faro Architecten)	Participatie
Huisvestingsverordening 2022	*Allen*	*Gemeente (SSC)*	*Q3/4 eerste wijziging*

*= geen gemeentelijk of Haarlemmermeers project; cursief = niet specifiek voor dit gebied, maar wel relevant
De kleinschalige woningbouwopgaven zijn niet opgenomen in de agenda.

Verkeer

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
			2022	2023	2024 e.v.
Cruquiusbrug	Cruquius	Provincie N-H	Besluitvorming financiering	Mogelijke uitloop/voltooiing	Gereed
Fietsplan participatie	Alle kernen	Gemeente (RED)	Besluitvorming		
Flankerende Maatregelen	Beinsdorp Zwaanshoek	Gemeente (RED)	Kleine interventies/ nudging	Kleine interventies/ nudging	Mogelijke infrastructurele maatregelen
HOV-Noordwijk-Schiphol	*Lisserbroek*	*Provincie(s) N-H en Z-H*			
Spieringweg kruising Kruisweg(N201)	*Cruquius*	*Provincie N-H*		*Voorbereiding*	*Werkzaamheden*
Verbreding Drie Merenweg	*Alle kernen*	*Provincie N-H*			
Opwaarderen Nieuwe Bennebroekerweg	*Zwaanshoek*	*Consortium Provincie NH*	*Participatie Nntb Q3?*		*Uitvoering*
Ringvaart-Ringdijkbeleid, onderdeel verkeer	*Allen*	*Gemeente (RED)*			
Fietsplan	*Allen*	*Gemeente (RED)*	*Q3*		
Investeringsagenda Mobiliteit	*Allen*	*Gemeente (RED)*	*Q3*		

Cursief = Niet specifiek in dit gebied, maar wel relevant

Openbare ruimte

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
			2022	2023	2024 - …
Ringvaart-Ringdijkbeleid	Alle	Gemeente (RED)	Versie 2.0 naar raad		
Polderlinten	Alle	Gemeente (RED)	Versie 1.0. in werking		
VANG – Afvalbeleid	Alle	Gemeente (SSC)	Evaluatie		
Groene Weelde	Cruquius	Recreatieschap Spaarnwoude / Ontwikkelaar Pannenkoekenpaviljoen	Voorbereid-ingen	Uitvoering	
Plesmanhoek	Cruquius	Recreatieschap Spaarnwoude	Voorbereid-ingen	Uitvoering	

*= geen gemeentelijk project; cursief = niet specifiek voor dit gebied, maar wel relevant

Energietransitie

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
			2022	2023	2024 - …
Zonnepark IJweg	Min of meer voor Vijfhuizen / Cruquius	Ontwikkelaar (Trio-investment)	Besluitvorming	Realisatie?	Realisatie?

Inkoopacties	Alle kernen	Gemeente (RED)	Zwaanshoek Vijfhuizen Lisserbroek		
Warmtevisie Haarlemmermeer 2030	Alle kernen, maar eerst Vijfhuizen				

5.2 Veiligheid

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
			2022	2023	2024 - …
Jeugdoverlast Vijfhuizen	Vijfhuizen	Gemeente (SSC)			
Ondermijning De Liede	Vijfhuizen	Gemeente (GenR; VenH); Parkbeheer Afvalzorg	Plan van Aanpak opstellen	Nacontroles	Nacontroles
Veiligheidsplan 2023-2026/ Veiligheidsmonitor	*Alle kernen*	*Gemeente (VenH)*	*Uitvoering*	*Uitvoering*	*Uitvoering tot 2026; besluitvorming vervolg*
Prioritering Handhavingstaken *Cybercrime* YouChoose	*Alle kernen* *Alle kernen* *Alle kernen*	*Gemeente (VenH)* *Gemeente (VenH)* *Gemeente (VenH)*	*Q3* *Nntb* *nntb*		

*= geen gemeentelijk project; cursief = niet specifiek voor dit gebied, maar wel relevant

5.3 Economie

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
			2022	2023	2024 - …
KVO Cruquius – Keurmerk Veiligheid Ondernemers	Cruquius	Gemeente (VenH)	Certificering	Uitvoering	Uitvoering: 2025 Certificering
Uitbreiding De Liede	Vijfhuizen	Gemeente (Projecten)		Mogelijke plannen extra ontsluiting	

5.4 Sociaal

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
			2022	2023	2024 - …
Uitvoeringsprogramma Kom in Beweging	Allen	Gemeente (SSC)	Uitvoering		
Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG); Gezond in de Wijk	Allen	Gemeente (SSC)	Uitvoering		
Één tegen Eenzaamheid / Meer voor elkaar.	Allen	Gemeente (SSC)	uitvoering		

Cursief = niet specifiek voor dit gebied, maar wel relevant

5.5 Samenwerking met partners

Wat	Waar	Wie	Wanneer		
			2022	2023	2024 - …
Pilot Open Stad	*Nntb*				
RKC Rapport 'Wijze Raad is halve Daad'	*Allen*	*Gemeenteraad*	*Participatie-verordening?*		
Werken met Thematische planning bij gebiedsoverleggen	*Allen*	*Gebiedsmanagement*	*Invoeren*	*Door-ontwikkelen*	
MRA Termijnagenda – Metropoolregio Amsterdam	*Allen*	*Gemeente (SBD)*	*Q4*		

Voorjaarsrapportage	*Allen*	*Gemeente (F&A)*	Juni (geweest)	*Juni*	*Juni*
Programmabegroting 2023-2026	*Allen*	*Gemeente (F&A)*	*Sept*	*Sept*	*Sept*

Cursief = niet specifiek voor dit gebied, maar wel relevant